

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd



Diplomová práce

**Politické aspekty řízení a rozvoje vybraných obcí
(komparativní případová studie obcí Únětice a Úholičky)**

Bc. Václav Knytl

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Václav Knytl

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Politické aspekty řízení a rozvoje vybraných obcí (komparativní případová studie obcí Únětice a Úholičky)

Název anglicky

Political aspects of management and development of the selected municipalities (case study of municipalities Únětice and Úholičky)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí. Výzkum bude zaměřen na vybrané obce Únětice a Úholičky ležící v blízkosti Prahy ve Středočeském kraji.

Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí.
2. Identifikovat aktéry politického procesu ve vybraných obcích (lokální politické subjekty a podobně).
3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv v oblasti rozvoje obcí.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých velikostí. Práce bude postavena jako komparativní případová studie dvou obcí. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou použity další standardní metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Únětice, Úholičky, samospráva, rozvoj obce, rozpočet obce, rozvojový projekt, komunální volby

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. (ed.). Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. ISBN 978-80-7330-187-3.
- BERNARD, J.; KOSTELECKÝ, T.; ILLNER, M.; VOBECKÁ, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- ČMEJREK, J. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.
- ČOPÍK, J.; KOPŘIVA, R.; ČMEJREK, J. Mayors as a variable in typologies of local governments: a case study of the Czech Republic. *Local Government Studies*. 2019. DOI: 10.1080/03003930.2019.1699069.
- HEINELT, H.; MAGINER, A.; CABRIA, M.; REYNAERT, H. (eds.). *Political leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-3-319-67410-0.
- JÜPTNER, P. Komunální koalice a politické modely. *Politologická revue* č. 2, 2004, s. 80-101.
- OUTLÝ, J. Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. *Politologická revue* č. 2, 2003, s. 17 – 44.
- ZAPLETALOVÁ, M.; SOUKUP, M.; ŠARADÍN, P. (2020). Praxe participativních rozpočtů v České republice. Případová studie obce s rozšířenou působností Semily. *Sociológia – Slovak Sociological Review*, 52(2), 180-200. 0049-1225. DOI: <https://doi.org/10.31577/sociologia.2020.52.2.8>

Předběžný termín obhajoby

2020/21 ZS – PEF (únor 2021)

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Politické aspekty řízení a rozvoje vybraných obcí (komparativní případová studie obcí Únětice a Úholičky)" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.11.2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé práce Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné rady a vedení při vypracování této diplomové práce. Zároveň bych rád poděkoval vedení obce Únětic, starostovi Ing. Vladimírovi Vytiskovi a místostarostovi Pavlovi Svobodovi, a vedení obce Úholiček, starostce Ing. Terezii Kořínkové a zastupiteli Pavlovi Soperovi, za poskytnuté rozhovory a hodnotné informace pro praktickou část práce.

Politické aspekty řízení a rozvoje vybraných obcí (komparativní případová studie obcí Únětice a Úholičky)

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje řízení a rozvoji dvou vybraných obcí ve Středočeském kraji, které spolu sousedí. Cílem práce, která je koncipovaná jako komparativní případová studie, je charakterizování hlavních socioekonomických ukazatelů obcí a identifikování hlavních aktérů politického procesu. Práce dále definuje charakter rozhodujících procesů v oblasti rozvoje obce, stejně tak jejich hospodaření v posledních letech a angažovanost občanů na veřejném dění.

Práce je členěna na dvě části. První část uvádí teoretické poznatky a informace k místní samosprávě a komunální politice v rámci České republiky. Druhá část obsahuje základní charakteristiku daných obcí, rozbor rozhodovacích procesů, zhodnocení vývoje voleb do zastupitelstva a plánovaný rozvoj. Závěrem druhé části je komparace obou obcí, vyzdvihující jejich odlišnosti.

Klíčová slova: Únětice, Úholičky, samospráva, rozvoj obce, rozpočet obce, rozvojový projekt, komunální volby

Political aspects of management and development of the selected municipalities (case study of municipalities Únětice and Úholičky)

Abstract

The diploma thesis deals with the management and development of two selected municipalities in the Central Bohemian Region, which are adjacent to each other. The aim of the work, which is conceived as a comparative case study, is to characterize the main socio-economic indicators of municipalities and identify the main actors of the political process. The work further defines the nature of crucial processes in the field of community development, as well as their management in recent years and the involvement of citizens in public events.

The work is divided into two parts. The first part presents theoretical knowledge and information on local government and municipal policy in the Czech Republic. The second part contains the basic characteristics of the municipalities, an analysis of decision-making processes, evaluation of the development of elections to the council and the planned development. The conclusion of the second part is a comparison of both municipalities, highlighting their differences.

Keywords: Únětice, Úholičky, local government, community development, municipal budget, development project, local elections

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	15
3.1 Samospráva	15
3.2 Obec	15
3.2.1 Území obce	15
3.2.2 Působnost obce	16
3.2.3 Občané obce.....	17
3.2.4 Rozpočet a rozpočtový proces	18
3.2.5 Klasifikace obcí	19
3.2.6 Postavení obcí.....	20
3.3 Orgány obce	21
3.3.1 Zastupitelstvo obce	21
3.3.2 Rada obce.....	22
3.3.3 Starosta obce.....	22
3.3.4 Výbory a komise.....	23
3.4 Typologie volebních systémů	23
3.4.1 Poměrný volební systém.....	23
3.4.2 Většinový volební systém.....	24
3.5 Komunální volby.....	24
3.5.1 Zásady voleb	24
3.5.2 Volební právo	25
3.5.3 Volební obvod.....	25
3.5.4 Volební klauzule	26
3.5.5 Volební formule	26
3.5.6 Politické subjekty.....	27
3.5.7 Kandidátní listiny.....	27
3.6 Tvorba koalic v komunální politice	28
3.7 Místní referendum	28
3.8 Pozice starosty v komunální politice.....	29
4 Vlastní práce	30
4.1 Charakteristika obce Únětice	30
4.1.1 Historie obce	30

4.1.2	Základní socioekonomické ukazatele	31
4.1.3	Ekonomické ukazatele	34
4.1.4	Souhrn ekonomických ukazatelů	35
4.2	Lokální politický systém obce Únětice	35
4.2.1	Rozhodovací procesy v obci	36
4.2.2	Politické subjekty	36
4.2.3	Nezávislí kandidáti	37
4.2.4	Formování orgánů samosprávy	37
4.2.5	Kandidátní listiny	38
4.2.6	Plánovaný rozvoj obce	38
4.3	Politická participace občanů obce Únětice	39
4.3.1	Výsledky voleb	39
4.3.2	Volební účast	41
4.3.3	Účast občanů na zasedáních zastupitelstva obce	43
4.3.4	Zájmová sdružení a spolky	43
4.4	Charakteristika obce Úholičky	44
4.4.1	Historie obce	44
4.4.2	Základní socioekonomické ukazatele	45
4.4.3	Ekonomické ukazatele	48
4.4.4	Souhrn ekonomických ukazatelů	49
4.5	Lokální politický systém obce Úholičky	49
4.5.1	Rozhodovací procesy v obci	49
4.5.2	Politické subjekty	50
4.5.3	Nezávislí kandidáti	50
4.5.4	Formování orgánů samosprávy	50
4.5.5	Kandidátní listiny	51
4.5.6	Plánovaný rozvoj obce	51
4.6	Politická participace občanů obce Úholičky	53
4.6.1	Výsledky voleb	53
4.6.2	Volební účast	55
4.6.3	Účast občanů na zasedáních zastupitelstva obce	56
4.6.4	Zájmová sdružení a spolky	56
5	Porovnání komunální politiky a stylu řízení v obou obcích	58
5.1	Demografické a socioekonomické aspekty	58
5.2	Politické aspekty	60
6	Závěr	62
7	Seznam použitých zdrojů	63
7.1	Seznam odborné literatury	63

7.2	Internetové zdroje.....	65
7.3	Právní předpisy.....	67
7.4	Písemnosti	67
7.5	Rozhovory	67
8	Přílohy	68
8.1	Obrázky a fotogalerie	68
8.1.1	Obec Únětice.....	68
8.1.2	Obec Úholičky	70
8.2	Otázky k rozhovorům.....	72
8.2.1	Rozhovor se starostou obce Únětice (Ing. Vladimír Vytiska).....	72
8.2.2	Rozhovor s místostarostou obce Únětice (Pavel Svoboda)	78
8.2.3	Rozhovor se starostkou obce Úholičky (Ing. Terezie Kořínková)	79
8.2.4	Rozhovor se zastupitelem obce Úholičky (Pavel Soper).....	80

Seznam grafů

Graf č. 1	Vývoj počtu obyvatel obce Únětice k 1.1.2020.....	31
Graf č. 2	Podíl nezaměstnaných osob v obci Únětice, okrese Praha-západ a Středočeském kraji (v %).....	33
Graf č. 3	Volební účast obyvatel obce Únětice	42
Graf č. 4	Srovnání volební účasti obyvatel obce Únětice a průměru ČR ve volbách do zastupitelstva obcí.....	42
Graf č. 5	Vývoj počtu obyvatel obce Úholičky k 1.1.2020	45
Graf č. 6	Podíl nezaměstnaných osob v obci Úholičky, okrese Praha-západ a Středočeském kraji (v %).....	47
Graf č. 7	Volební účast obyvatel obce Úholičky	55
Graf č. 8	Srovnání volební účasti obyvatel obce Úholičky a průměru ČR ve volbách do zastupitelstva obcí.....	56
Graf č. 9	Srovnání podílu nezaměstnaných osob v obci Únětice a obci Úholičky (v %)....	59
Graf č. 10	Srovnání příjmů a výdajů v obci Únětice a obci Úholičky (2015-2019).....	60
Graf č. 11	Srovnání volební účasti obyvatel obce Únětice a obce Úholičky ve volbách do zastupitelstva obcí.....	61

Seznam tabulek

Tabulka č. 1	Kategorizace volebních obvodů dle velikosti	25
Tabulka č. 2	Potřebné množství podpisů voličů na petici pro NK a SNK	27
Tabulka č. 3	Počet podpisů oprávněných osob pro vyhlášení místního referenda.....	28
Tabulka č. 4	Věkové rozložení obyvatel obce Únětice k 31.12.2019	32
Tabulka č. 5	Přehled příjmů a výdajů obce Únětice v letech 2017-2019	35
Tabulka č. 6	Využití aktivního/pasivního volebního práva v obci Únětice.....	38
Tabulka č. 7	Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v obci Únětice.....	41
Tabulka č. 8	Účast obyvatel obce Únětice na zasedání zastupitelstva	43
Tabulka č. 9	Věkové rozložení obyvatel obce Úholičky k 31.12.2019	46
Tabulka č. 10	Přehled příjmů a výdajů obce Úholičky v letech 2017-2019.....	49

Tabulka č. 11 Využití aktivního/pasivního volebního práva v obci Úholičky	51
Tabulka č. 12 Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v obci Úholičky	54
Tabulka č. 13 Účast obyvatel obce Úholičky na zasedání zastupitelstva	56

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Umístění obce Únětice v rámci Středočeského kraje	68
Obrázek č. 2: Znak a vlajka obce Únětice	68
Obrázek č. 3 Umístění obce Únětice v rámci Středočeského kraje	70
Obrázek č. 4: Znak a vlajka obce Úholičky	70

1 Úvod

Obce, dle Ústavy České republiky, představují nižší stupeň územní samosprávy. Je to však právě lokální politika, které se od 90. let dostává stále větší pozornosti. Zatímco politici na vyšších úrovních často nejsou v přímém kontaktu s problémy a názory obyvatel k místnímu dění. I proto se v rámci obecních voleb na kandidátních listinách objevují z velké části nezávislí kandidáti, kteří chtějí měnit prostředí, ve kterém žijí.

Stejně jako každá obec řeší jiné otázky, tak se liší i způsoby jakými je v nich rozhodováno. Je zde celá řada aspektů, které mají na politické řízení obce vliv. Byť se některé obce mohou v řadě ohledů podobat, najdou se právě zde často výrazné rozdíly. Vliv mohou mít nejen jednotliví političtí aktéři, ale také rozdílné rozpočtové možnosti daných obcí, které se promítají do dalších oblastí.

Zaměřením práce je místní samospráva a rozvoj obcí Únětice a Úholičky, které leží v okrese Praha-západ ve Středočeském kraji. Obce byly zvoleny na základě své vzájemné geografické blízkosti a společných rysů.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část, vycházející především ze zákonů a odborné literatury, se zaměřuje na fungování obecní samosprávy, systém komunální politiky a mechanismy rozhodování. Praktická část je věnována podrobné charakteristice jednotlivých obcí, jak z pohledu historického vývoje, tak vývoje politického, zachycující proměny voličských preferencí a kandidátů. Klíčovým výstupem je vzájemná komparace sledovaných oblastí, jenž nám poskytuje detailní vhled do fungování zdánlivě zaměnitelných samospráv.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika místní samosprávy a rozvoje obcí, se zaměřením na středočeské obce Únětice a Úholičky, které se nachází v těsné blízkosti hlavního města Prahy, což bylo důležitým kritériem při jejich výběru.

Hlavním cílem je komparovat a zhodnotit politické mechanismy využívané při řízení a rozhodování obcí v rámci samosprávy. Dále pak definovat postoje aktérů komunální politiky a obyvatel obcí k řízení a rozvoji, jedná se o formu sestavování kandidátních listin, volbu vedení obce (starostů a místostarostů), či důvody sporů v obcích.

V rámci zvoleného tématu budou dílčími cíli:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí a vyhodnocení jejich vlivu na místní samosprávu
2. Identifikovat aktéry politického procesu obou obcí
3. Definovat charakter rozhodovacího procesu místních samospráv oblasti rozvoje a následná komparace získaných informací a výsledků

Ke vztahu fungování místních samospráv je možné položit konkrétní výzkumné otázky. Jak významné jsou při řízení obcí zažitá mechanismy a úloha starosty z hlediska iniciativy v rámci rozhodovacího procesu? Kdo jiný případně přebírá iniciativu? Jakou funkci v obcích zastávají zastupitelé, reprezentativní či řídící?

2.2 Metodika

Typ práce odpovídá komparativní případové studii, která navazuje na autorovu bakalářskou práci zabývající se obcí Únětice. Přidána k ní byla sousední obec Úholičky. Obě obce vykazují podobné socioekonomické charakteristiky a zároveň mají také velmi podobný horopis.

Potřebná data byla získána dvěma způsoby, prvním z nich bylo dotazování formou polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedené se starosty a opozičními zastupiteli, jejich přepis je součástí příloh práce. Za Únětice to byli starosta Ing. Vladimír Vytiska a

zastupitel Pavel Svoboda, za Úholičky pak starostka Ing. Terezie Kořínková a zastupitel Pavel Soper.

Poskytnuté rozhovory byly realizovány ve většině případů korespondenční formou, vzhledem k časovému vytížení dotazovaných politických aktérů a probíhajícím protiepidemiologickým opatřením. Osobně byl veden pouze rozhovor se starostou obce Únětice, který upřednostňuje osobní setkávání. Pokládané otázky se týkaly tří klíčových oblastí: rozhodovací procesy, participace občanů a rozvoje obce.

Druhý způsob umožňující získání komplexního pohledu na problematiku bylo studium relevantních dokumentů (např. strategický plán, zápisy z jednání zastupitelstva, rozpočty obcí, data Českého statistického úřadu).

3 Teoretická východiska

3.1 Samospráva

Samospráva jakožto způsob řízení, kdy subjekt v konkrétních záležitostech rozhoduje autonomně, tedy „řídí se sám“, je spolu se státní správou součástí veřejné správy. Další dělení je na „územní samosprávu“ a „profesní a zájmovou samosprávu.

„Územní samospráva České republiky je charakterizována dvoustupňovým systémem, který se dělí na základní a vyšší samosprávné celky. Základní samosprávné celky tvoří obce a vyšší samosprávné celky představují kraje. Každý územní celek má své samostatné pravomoci, tudíž nelze hovořit o tzv. hierarchické struktuře a stavu podřízenosti a nadřízenosti. V České republice existuje tzv. spojený model veřejné správy, což znamená vykonávání obcí i krajů vedle samostatné působnosti také státní správu v přenesené působnosti.“ [Vaníček, 2009, s. 11]

Příkladem zájmové samosprávy může být například Exekutorská komora České republiky, kdy se jedná o subjekty, které spojuje určitý zájem. Oproti tomu územní samospráva se týká především obcí, resp. krajů jako vyšší územní samosprávy. Obce zároveň mohou dobrovolně vstupovat do svazků obcí či rad regionální soudržnosti.

3.2 Obec

Obec je definována jako veřejnoprávní korporace a jako taková nakládá vlastním majetkem, stará se o rozvoj svého území a potřeby občanů, kteří zde žijí. V právních vztazích vystupuje pod svým jménem a na svoji odpovědnost, která z nich vyplývá.

Ústava ČR v hlavě sedmé v článku 100 vymezuje obec: „*Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.*“ A v článku 101 definuje spravovatele: „*Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.*“ [Ústava České republiky]

3.2.1 Území obce

Ze zákona je patrné, že základním znakem obce je území, na němž je vykonávána samospráva. Není nezbytné, aby se jednalo o jedno katastrální území, obec se může skládat i z několika. V takovém případě se u velkých obcí katastrální a administrativní území neshodují. U menších obcí jsou území naopak totožná.

Ke změně území může dojít mezi sousedícími obcemi, pokud dojde ke vzájemné dohodě uzavřené zastupiteli obou obcí. Popřípadě může dle zákona dojít ke sloučení obcí. Výsledné území bude zahrnovat veškeré území všech slučovaných obcí. Analogicky je řešena také otázka majetková a finanční. Takto vzniklá obec může získat název po vzájemné dohodě, popř. jej určí Ministerstvo vnitra.

Zákon o obcích dále definuje další podmínky, za kterých může vzniknout nová obec:

„Nová obec může také vzniknout oddělením části obce, eventuálně změnou nebo zrušením vojenského újezdu. Ta část obce vyžadující oddělení, musí mít samostatné katastrální území sousedící nejméně se dvěma či jednou obcí, cizím státem a tvořící souvislý územní celek. Po oddělení musí mít obec nejméně 1000 občanů. Stejně podmínky nastávají pro obec po oddělení její části. Občané, kteří žijí na území části obce, která se chce oddělit, musí vyslovit souhlas s oddělením v místním referendu.“ [Zákon č. 128/2000 Sb., §20a, §21]

3.2.2 Působnost obce

Obce v České republice vykonávají tzv. dvojí působnost. Prostřednictvím jejich orgánů jde současně o výkon samostatné a přenesené působnosti.

Samostatná působnost

Do samostatné působnosti obce spadá problematika týkající se obce samotné a jejich občanů. Obec tak má právo na vlastní majetek a možnost hospodařit dle vlastního rozpočtu. Vůči fyzickým a právnickým osobám může ukládat povinnosti, zákazy či příkazy, které jsou v podobě závazných vyhlášek a správních rozhodnutí. Vymáhat je může sankcemi.

Obec může uzavírat např. nájemní či kupní smlouvy, vstupuje tedy i do soukromoprávních vztahů.

„Při výkonu samostatné působnosti má obec právo zřizovat organizační složky obce, obecní příspěvkové organizace, vnitřní organizační jednotky, právnické osoby a obecní policii. Dále má právo udělovat čestné občanství obce, a to osobám, které se významně zasloužily o rozvoj obce.“ [Zákon č. 128/2000 Sb. §7]

3.2.2.1 Přenesená působnost

Obce zároveň pomáhají státu vykonávat jeho pravomoci. Rozsah je určen zákonem a na výkon takové pravomoci se vztahuje vyplacení příslušného státního příspěvku, který zpravidla nepokrývá veškeré náklady, proto bývá zbytek doplácen z obecního rozpočtu. V případě přenesené působnosti se obec musí řídit zákony, usneseními vlády, směrnicemi ústředních správních úřadů nebo opatřeními krajského úřadu. Obec v rámci této působnosti vydává nařízení obce, rozhoduje o místních a účelových komunikacích, nebo projednává přestupky. Zároveň funguje jako vodoprávní úřad, povodňový orgán a orgán ochrany přírody a ovzduší. [Peková, 2004]

Dle rozsahu výkonu státní správy jsou rozděleny na obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Do kompetencí obcí s pověřeným obecním úřadem spadá zejména zajištění voleb do Parlamentu České republiky a do zastupitelstev krajů a obcí, nebo rozhodování o poskytování peněžitých a věcných dávek. Obce s rozšířenou působností mají navíc oprávnění k vydávání občanských průkazů, cestovních dokladů, řidičských průkazů, evidenci obyvatel, výkonu státní správy lesů, ochraně životního prostředí, zřízení živnostenského úřadu, sociálním službám a dávkám. [Provazníková, 2007]

3.2.3 Občané obce

Občany obce jsou všechny fyzické osoby, které jsou státními občany České republiky a v dané obci mají trvalý pobyt. Občané, kteří nabyli plnoletosti, mohou volit a zároveň být i voleni do zastupitelstva obce, hlasovat v místních referendech, nahlížet do rozpočtu obce, nahlížet do usnesení rady obce a zápisů z jednání zastupitelstva obce, ale také projevat svá stanoviska na zasedání k projednávaným věcem, nebo žádat jejich projednání.

Občané bez trvalého pobytu v dané obci, kteří ale jsou vlastníky nemovitosti na jejím území, mají stejná práva, kromě práva volit, být volen, nebo hlasovat v místním referendu.

3.2.4 Rozpočet a rozpočtový proces

3.2.4.1 Rozpočet

Nástrojem, který zajišťuje předpoklad pro rozvoj jak sociální, tak ekonomické koncepce obce/regionu je rozpočet. Jedná se o finanční plán s decentralizovanou strukturou, který funguje na principu ne-ekvivalence, nenávratnosti a nedobrovolnosti. V rámci čerpání stojí na jedné straně příjmy a na straně druhé výdaje. Bilance těchto dvou položek by měla být ve výsledku vyrovnaná. Pokud tomu tak není, může nastat situace, kdy bude rozpočet:

- A. Přebytkový – z přebytku je tvořena rozpočtová rezerva
- B. Schodkový – ztrátu je nezbytné vyrovnat z rezerv z předchozích období

Rozpočet jakožto ukazatel finanční situace a přehled finančních záměrů obce se skládá ze dvou částí – běžné a kapitálové.

Běžný rozpočet obce sleduje příjmy/výdaje vztahující se k jednomu rozpočtovému roku, zatímco kapitálový rozpočet sleduje ty spojené s neopakovatelnými investicemi, které zpravidla přesahují rámec jednoho roku. [Provazníková, 2007]

Do příjmů obce řadíme zejména daně, poplatky a dotace. Výdaje jsou tvořeny např. všeobecnými veřejnými službami, péčí o zdraví, nebo vzdělání.

Specifickou situací je předlužení u samospráv v České republice, neboť zcela chybí mechanismus pro řešení. Insolvenční zákon se na tyto subjekty nevztahuje. Zároveň není možné, aby např. předlužená obec delší dobu nezajišťovala základní veřejné služby, nebo by dokonce zcela zanikla. [Provazníková, 2007]

3.2.4.2 Rozpočtový proces

Činnost volených a výkonných orgánů je zahrnuta v rozpočtovém procesu, od samotného sestavování rozpočtu až po jeho schválení. Etapami rozpočtového procesu jsou:

- sestavení návrhu veřejného rozpočtu
- projednání a schválení rozpočtu
- hospodaření podle rozpočtu během rozpočtového období
- kontrolu plnění rozpočtu.

3.2.4.3 Participativní rozpočet

Trendem posledního desetiletí v rozpočtové oblasti je tzv. participativní rozpočet. Tento rozhodovací proces dává občanům možnost se přímo podílet na tom, jak budou prostředky z rozpočtů konkrétně vynaloženy. Jedná se o zásadní posun ve správě výdajů, o kterých v tradičním modelu rozhodují pouze volení zástupci dané samosprávy, což nemusí nutně korespondovat s přáním obyvatel/voličů. [Participativní rozpočet, 2017]

Přínosy participativního rozpočtování jsou zejména ve větší angažovanosti občanů na dění v místě jejich bydliště, zvýšení transparentnosti a celkové atmosféry. Správně nastavený proces může být ku prospěchu, jak samosprávě, tak občanům.

Smyslem participativního rozpočtu není kompletní nahrazení běžného rozpočtového procesu, ani jeho další navýšení. Každé město či obec vyčleňuje určitou část rozpočtu pro tuto formu. Konkrétní částka bude záviset, jak na možnostech, tak na zkušenostech s tímto druhem rozhodování. [Zapletalová, Soukup, Šaradín, 2020]

Základní struktura procesu pro participativní rozpočtování se dělí na tyto části:

- Stanovení výdajových priorit a volba rozpočtových delegátů
- Vypracování projektů ve spolupráci s odborníky
- Hlasování o jednotlivých návrzích
- Realizace vítězného návrhu

3.2.5 Klasifikace obcí

Za obce v právním smyslu lze označit malé obce (vesnice), které mají desítky či stovky obyvatel, městysy, města, statutární města, ale také samotné hlavní město Prahu. Rozlišovat je můžeme dle mnoha faktorů, ať už nejčastěji počtem obyvatel, tak i např. majetkovými poměry. Nejedná se však o faktor určující rozsah kompetencí. Pravomoci obce a města budou stejná, neboť v oblasti samosprávného rozhodování jsou si všechny jednotky rovny. [Balík, 2009]

Z obce se může stát město za předpokladu, že dojde k dosažení počtu 3 000 obyvatel a stanoví tak předseda Poslanecké sněmovny České republiky po vyjádření vlády na návrh obce.

Od roku 2006 figuruje v zákoně pojem městys, který lze nejlépe definovat jako obec větší než ves, ale zároveň menší než město. Zákon bližší požadavky pro toto označení neuvádí.

Statutární města mají jako základní atribut úpravu poměrů ve věcech správy města statutem, ten má formu obecně závazné vyhlášky. Upravuje především vzájemné vztahy mezi statutárním městem a jeho částmi (tj. městskými částmi či obvody), zejména rozdělení pravomocí, záležitosti financování, způsob projednávání právních předpisů atd. Část výkonu samostatné působnosti může statutární město převést na městské obvody/části, např. ukládání pokut, výkon funkce zaměstnavatele pro své zaměstnance, nebo i část rozhodování o majetku města. Převést lze též část nebo celou zákonem svěřenou přenesenou působnost pověřeného obecního úřadu a obecního úřadu s rozšířenou působností. [Balík, 2009]

Městské obvody a městské části jsou samosprávné celky statutárního města a mají proto své vlastní orgány samosprávy. Dle zákona však nemají právní způsobilost (pouze postavení organizační jednotky), proto nemohou vydávat obecně závazné vyhlášky či nařízení. Magistrát města pak funguje jako odvolací orgán pro rozhodnutí orgánů jednotlivých městských částí/obvodů ve správních řízeních. [Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010]

3.2.6 Postavení obcí

Ústava ČR upravuje právní postavení obcí v hlavě sedmé v článku 99: „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.*“ Další články poté definici rozvádí a uvádí i jakým způsobem může stát do činnosti samosprávných celků zasahovat. [Ústava České republiky]

Přesněji o postavení obcí hovoří zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, který definuje také pravomoci. Na tento zákon navazuje řada dalších právních předpisů, jakými jsou např. zákon o volbách do zastupitelstev obcí, o místních poplatcích, o správě daní a poplatků, o rozpočtových pravidlech, o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, správní řád. [Zákon č. 128/2000 Sb.]

Obec předně plní funkci zajištění veřejných, popřípadě polotržních, statků pro obyvatele. Konkrétně jde o tyto základní statky:

- Statky upřednostněné
- Veřejné statky národní
- Veřejné statky místní

- Statky poplatkového charakteru [Peková, 2004]

3.3 Orgány obce

Obec je samosprávným celkem, který za svoji správu nese odpovědnost, popřípadě její orgány správou pověřené. Hlavním orgánem je zastupitelstvo obce, které občané volí. Mezi další orgány obce patří rada obce, starosta, obecní úřad či jiné zvláštní orgány. [Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 38-39]

3.3.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce, jakožto hlavní orgán obecní samosprávy je upraven zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích. Zákon také stanovuje počet jeho členů, a to na základě obyvatel k 1. lednu roku, ve kterém jsou konány volby do obecního zastupitelstva. Stanovené limity umožňují každé obci vybrat optimální počet zastupitelů:

- do 500 obyvatel: 5 až 15 členů
- nad 500 do 3 000 obyvatel: 7 až 15 členů
- nad 3 000 do 10 000 obyvatel: 11 až 25 členů
- nad 10 000 do 50 000 obyvatel: 15 až 35 členů
- nad 50 000 do 150 000 obyvatel: 25 až 45 členů
- nad 150 000 obyvatel: 35 až 55 členů

[Zákon č. 128/2000 Sb. §68]

Počet volených zastupitelů je obec povinna zveřejnit na úřední desce obecního úřadu, a to nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení. Není-li nový počet stanoven, je volen stejný počet členů zastupitelstva jako v končícím volebním období. Výjimkou je situace sloučení/oddělení části obce, kdy je počet členů zastupitelstva stanoven Ministerstvem vnitra, které je nadřízeným orgánem.

Mandát členů vzniká jejich zvolením na základě ukončení hlasování. Podpisem stvrzují členové zastupitelstva slib, a to na prvním zasedání obecního zastupitelstva.

Obecní zastupitelstvo rozhoduje například o rozpočtu, územním plánu, zřízení trvalého/dočasného peněžního fondu, schvalování programu rozvoje obce a dalších záležitostech týkající se samostatné působnosti obce. Zároveň s tím vydává i obecně závazné vyhlášky obce, zřizuje/ruší výbory, volí starostu a místostarostu, rozhoduje o

vyhlášení místního referenda. Kompletní přehled vymezených pravomocí lze nalézt v § 84 zákona 128/2000 Sb. o obcích. [Zákon č. 128/2000 Sb. §84]

Starosta obce svolává a často i fakticky řídí zasedání zastupitelstva obce, které se pro výše uvedené účely musí scházet v minimálním intervalu 3 měsíců. Obvyklé je častější scházení dle potřeby. Zasedání může být dále mimořádně svoláno na základě žádosti alespoň třetiny členů zastupitelstva, nebo hejtmána kraje. Takové zasedání musí proběhnout do 21 dnů ode dne doručení žádosti.

O místě, době a navrženém programu připravovaného zasedání musí obecní úřad informovat alespoň 7 dní před jeho konáním, na úřední desce či způsobem v místě obvyklým.

Aby bylo zastupitelstvo usnášeníschopné musí být přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. Zasedání jsou veřejná a je z nich pořizován záznam, který musí být do 10 dnů uložen na obecním úřadu k nahlédnutí. [Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010, s. 39]

3.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem, který je přímo odpovědný zastupitelstvu obce. Počet členů musí být lichý, a to v počtu nejméně 5 a nejvýše 11 členů, které tvoří starosta, místostarosta a další volení členové z členů zastupitelstva. Zastupitelstva s počtem členů menším než 15 mají výjimku a pravomoci rady vykonává starosta obce.

Oproti jednáním zastupitelstva jsou jednání rady obce neveřejná. Pořizuje se však zápis, který je podepisován starostou a místostarostou (popř. jiným radním) a ověřovatelé zápisu. Zaznamenán je pořad schůze, výsledky hlasování, přijatá usnesení a počet přítomných členů rady obce. Rada se schází pouze dle potřeby. Pro možnost usnášet se je nezbytná nadpoloviční většina všech jejích členů. [Koudelka, 2007, s. 195-196]

3.3.3 Starosta obce

Starosta obce má nepochybně roli reprezentativní, kdy obce navenek zastupuje a je často nejviditelnějším aktérem. Je volen zastupitelstvem obce, a to z řad jejích členů. Tomu je za výkon své funkce zodpovědný. Dle zákona musí být starosta a místostarosta občany České republiky.

Povinnosti starosty jsou definovány zákonem a jedná se o např. informování veřejnosti obce či včasné zajištění přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní

rok. Nezastupitelnou roli má také na zasedáních zastupitelstva obce. [Zákon č. 128/2000 Sb.]

3.3.4 Výbory a komise

Zastupitelstvo obce má právo zřídit výbory obcí, jakožto své kontrolní a iniciativní orgány. Zákon ukládá povinnost zřídit kontrolní a finanční výbor, které musí být minimálně tříčlenné, přičemž členové nemohou být z řad obecního úřadu.

Kontrolní výbor slouží k dohledu plnění usnesení obecního zastupitelstva a rady, plnění právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem. Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem a financemi obce.

Komise mohou být zřízeny radou obce. Jako výkonný orgán předkládají náměty a stanoviska radě obce. Aby se komise usnesla, je potřebná většina hlasů jejich členů. Odpovědná je radě obce, v případě výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku pak přímo starostovi obce. [Čmejrek, 2008, s. 40-41]

3.4 Typologie volebních systémů

Volební systém je způsobem, kterým se ve volbách určuje obsazení funkcí. Jde o způsob, jakým lze můžou oprávnění voliči volit a způsob přidělení funkcí kandidátům na základě získaného počtu hlasů.

3.4.1 Poměrný volební systém

Poměrný neboli proporcionalní, volební systém více znevýhodňuje velké strany oproti menším. Mandáty jednotlivých volebních obvodů jsou přerozděleny poměrně, dle procent získaných hlasů. Voliči mají možnost v rámci jednotlivých kandidátních listin využít tzv. preferenčních hlasů, pro posun konkrétního kandidáta na vyšší místo.

Tento systém se snaží docílit rovnováhy mezi získanými hlasy a mandáty. To je nemožné. Prosté sečtení zisku z jednotlivých obvodů nefunguje, proto se používá matematických metod a kvót pro přepočtení hlasů na mandáty.

Oproti většinovému volebnímu systému je zde spravedlivější rozdělení mandátů, které lépe reprezentuje aktuální rozložení ve společnosti. Nevýhodou však je, že je více závislý na volebních stranách než samotných voličích, to přináší problémy při formování koalic po volbách. [Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010]

Poměrný volební systém se v České republice využívá při volbách do Poslanecké sněmovny, do Evropského parlamentu a zastupitelstev krajů a obcí. Pochází z Francie a Británie, pro které je typickým způsobem volby.

3.4.2 Většinový volební systém

Mandáty jsou ve většinovém volebním systému na úrovni volebního obvodu přiřazeny jedné kandidátní listině. Kandidát, který získá většinu hlasů od voličů, získá mandát. Výhodou systému je kromě jednoduchosti především užší spojitost mezi zastupitelem a voliči. Tvorba koalic je zde snazší.

Nevýhodami většinového systému je nepoměrné rozložení výsledků a méně spravedlivý přepočít, který zvýhodňuje větší strany. Proto se používá u jednomandátových obvodů. Nejčastější použití je pro volbu jednohlavých orgánů (starosta, prezident). V České republice se aplikuje také pro volby do Senátu. [Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010, s. 53]

3.5 Komunální volby

Česká republika má soustavu voleb, do které patří volby do poslanecké sněmovny, senátu, evropského parlamentu, zastupitelstev krajů a prezidenta, která je zde od roku 2013 formou přímé volby.

Do této soustavy patří komunální volby, které se týkají menších samosprávných celků (obce, města či městské obvody). Jednotlivé typy komunálních voleb mají své specifické aspekty. Liší se volby do zastupitelstev měst a obcí. Jde o rozdíl především ve vztahu ke kandidátním listinám. Čím menší je samosprávný celek, tím lépe se občané znají (např. malé obce) a obvykle znají i jednotlivé kandidáty, kteří se nejčastěji řadí mezi nezávislé, bez příslušnosti ke konkrétní politické straně. Velká města naopak více odpovídají volbám parlamentním, kde hrají důležitou roli preference jednotlivých politických stran.

3.5.1 Zásady voleb

Konání komunálních voleb je v České republice stanoveno na interval jednou za čtyři roky. Prezident republiky vyhláší volby do zastupitelstev obcí nejpozději 90 dnů před jejich konáním, nestanoví-li zákon jinak. Vyhlášení voleb je pak zveřejněno ve Sbírce zákonů.

Volby probíhají ve dvou dnech a konají se zároveň ve všech obcích, městech, městech se zvláštním postavením, hlavním městě Praze, městských obvodech a částech zároveň. V případě dodatečných voleb či opakovaných voleb se nové volby uskutečňují obvykle v jeden den. [Zákon č. 491/2001 Sb.]

3.5.2 Volební právo

Pro komunální volby platí standardní věková hranice 18 let, kterou stanovuje zákon, pro aktivní i pasivní volební právo. Stejně je to i v případě trvalého pobytu v obci, státního občanství a způsobilosti k právním úkonům.

Od roku 2001 mohou volit a být voleni i neobčané ČR, pokud jsou občany členských zemí Evropské unie. Do seznamu stálých voličů se musí zapsat nejpozději 2 dny před termínem voleb. [Balík, 2009, s. 85]

3.5.3 Volební obvod

Důležitým prvkem voleb je tzv. volební obvod. Jedná se o ohraničené území, ve kterém lze získat předem stanovený počet mandátů. Velikost obvodu, jaký bude počet volených zastupitelů/počet přidělovaných mandátů. Dle velikosti jsou děleny na:

Tabulka č. 1 Kategorizace volebních obvodů dle velikosti

Velikost	Počet mandátů
Nízká	2-4
Střední	5-9
Vysoká	10 a více

Zdroj: vlastní zpracování dle Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010, s. 54

Velikost volebního obvodu má zásadní vliv na proporcionalitu voleb. Čím je obvod větší, tím více se přiděluje mandátů a zároveň vzrůstá proporcionalita. Zmenšení volebního obvodu má za následek snížení proporcionality. Pod hranicí 5 mandátů se vyskytuje značná disproporcionalita a výhodu mají větší strany.

Obec má právě jeden volební obvod, ale samotné zastupitelstvo může být složeno z vícero volebních obvodů. V obcích do 10 000 obyvatel je pro využití této pravomoci nezbytné volit nejméně pět zastupitelů, zatímco v obcích do 50 000 obyvatel nejméně sedm a v obcích nad 50 000 pak minimálně devět členů zastupitelstva obce. [Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010]

3.5.4 Volební klauzule

Práh pro vstup do voleného orgánu představuje volební klauzule. Strana musí získat dané procento hlasů, aby se mohla účastnit přerozdělování mandátů. Do komunálních voleb v České republice byla zavedena v roce 2001 a používá se především v poměrných volebních systémech.

Aktuální výše je stanovena na 5 % z celkového počtu hlasů ve volbách, který je podělen voleným počtem členů zastupitelstva a vynásoben počtem kandidátů strany (maximálně však do počtu volených členů zastupitelstva). Pokud by klauzuli nepřekonal minimálně 2 kandidátky, dochází ke snížení hranice o 1 %, to až do splnění podmínky. V tento moment se dále zjišťuje, zda bude moct být obsazena alespoň nadpoloviční většina mandátů, popřípadě zda je celkový počet mandátů v rámci obce větší než pět. Není-li podmínka splněna, dochází k dalšímu snížení o jedno procento, opět dokud nedojde ke splnění této podmínky. Výjimku tvoří situace, kdy byla do voleb podána pouze jediná kandidátní listina, v takovém případě se ke klauzuli vůbec nepřihlíží. [Balík, 2009]

3.5.5 Volební formule

Metody, pomocí kterých jsou ve volbách převáděny voličské hlasy na mandáty, jsou tzv. volební formule. U proporcionálních volebních formulí jsou použity kvóty nebo volební dělitele. Kvóty zobrazují počet hlasů k získání mandátu, zatímco volební dělitele dělí získané hlasy volební strany řadou dělitelů. Použitá formule významným způsobem ovlivňuje počet získaných mandátů.

„V případě voleb do zastupitelstev obcí se používá d’Hontova volební formule. Výsledky voleb jsou zpracovávány Českým statistickým úřadem. Celkové množství hlasů získaných příslušnou kandidátní listinou je děleno čísly, přičemž konečné číslo je totožné s číslem posledního kandidáta na listině. Na základě rozdělovaných mandátů v obvodu jsou mandáty dle výše již zmíněných vypočítaných a seřazených podílů. Podíl v početní řadě představuje jeden získaný mandát pro kandidátní listinu. V případě, že nastane situace rovných podílů, je rozhodující počet hlasů, které získala kandidátní listina. Pokud dojde opět k rovnosti čísel, rozhoduje se pomocí losu o tom, kolik získá konkrétní politická strana. Následujícím úkonem je rozdělení mandátů mezi kandidáty. Suma odevzdaných hlasů pro kandidáta se vydělí počtem kandidátů na listině.“ [Čmejrek, Čopík, Bubeníček, 2010, s. 58]

3.5.6 Politické subjekty

Dle zákona mohou být subjekty, které kandidují do zastupitelstva obce:

- Registrované politické strany a politická hnutí (nesmí mít pozastavenou činnost) a jejich koalice
- Nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů
- Sdružení politických stran, nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů

Aby mohl být zvolen nezávislý kandidát/sdružení nezávislých kandidátů, je nutno ke kandidátní listině připojit také petici podepsanou voliči, kteří podporují kandidaturu. Volební zákon stanovuje hranici potřebného počtu podpisů, do které se nezapočítávají podpisy samotných kandidátů.

Tabulka č. 2 Potřebné množství podpisů voličů na petici pro NK a SNK

Počet obyvatel ve volebním obvodu	Potřebná procenta podpisů voličů zapsaných v seznamech	
	Nezávislí kandidáti	Sdružení nezávislých kandidátů
do 500 obyvatel	5 %	7 %
501-3 000 obyvatel	4 % (nejméně 25)	7 %
3001-10 000 obyvatel	3 % (nejméně 120)	7 %
10 001-50 000 obyvatel	2 % (nejméně 600)	7 %
50 001-150 000 obyvatel	1 % (nejméně 1 000)	7 %
nad 150 000 obyvatel	0,5 % (nejméně 1 500)	7 %

Zdroj: vlastní zpracování dle přílohy k zákonu č. 491/2001 Sb.

Pro nezávislé kandidáty se hranice liší na základě počtu obyvatel obce, zatímco pro sdružení nezávislých kandidátů je konstantní 7 %. [Zákon č. 491/2001 Sb.]

3.5.7 Kandidátní listiny

Existují tři typy kandidátních listin, které se liší tím, zda je možné prostřednictvím tzv. preferenčních hlasů ovlivnit pořadí kandidátů.

První typ je přísně vázaná kandidátní listina, která má pořadí jednotlivých kandidátů pevně stanoveno a volič jej nemůže dále ovlivňovat.

Druhý typ je vázaná kandidátní listina, kde mají jednotliví kandidáti přiřazena kandidátní čísla. Volič může pořadí ovlivnit prostřednictvím preferenčních hlasů, ale pouze v rámci dané kandidátní listiny. Tento princip funguje u voleb do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a zastupitelstev krajů.

Třetím typem je volná (či otevřená) kandidátní listina. Umožňuje voličům kombinovat kandidáty z více kandidátních listin. Tento typ se používá u voleb do zastupitelstev obcí.

V případě otevřené kandidátní listiny může volič:

- Zvolit pouze jednu kandidátní listinu a udělit hlasy jednotlivým kandidátům na listině
- Zvolit jednotlivé kandidáty z různých kandidátních listin až do výše maximálního počtu přidělovaných mandátů v zastupitelstvu dané obce.
- Kombinovat předchozí postupy označením konkrétních kandidátů v menším počtu, než počet mandátů a označením celé jedné kandidátní listiny.

[Bernard, 2012]

3.6 Tvorba koalic v komunální politice

Koalice jsou dohodou dvou a více politických stran na základě programového průniku. Typická je zejména pro parlamentní politiku, kde se získávají místa v exekutivě, nebo se prosazují body politického programu.

Komunální politika se liší tím, že má obvykle více cílů. Důležitou roli hrají také osobní vztahy jednotlivých kandidátů, což může mít na tvorbu koalic významný vliv. [Bernard, 2012]

3.7 Místní referendum

Vyhlášení referenda může proběhnout na základě usnesení zastupitelstva, nebo podáním návrhu na jeho konání přípravným výborem. Aby mohl být návrh podán, je potřeba určitý počet osob, které jej podpoří podpisem. Hranice je stanovena počtem obyvatel obce:

Tabulka č. 3 Počet podpisů oprávněných osob pro vyhlášení místního referenda

Počet obyvatel	Počet podpisů oprávněných osob
1-3 000	30 %
3 001-20 000	20 %
20 001- 200 000	10 %
více než 200 000	6 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Balík, 2009, s. 80-81

Právo hlasovat v místním referendu mají osoby oprávněné volit do zastupitelstva obce. Jedná se o jediný způsob, jakým lze v současné době v České republice využít tzv. přímé demokracie. Hlasovat lze o všech otázkách týkajících se samostatné působnosti obce, s výjimkou např. místních poplatků, zřízení/zrušení orgánů obce, nebo rozpočtu.

Aby bylo referendum platné, je potřeba alespoň 50% účast oprávněných občanů. [Balík, 2009]

3.8 Pozice starosty v komunální politice

Komunální politika, stejně jako celostátní, se může v každé zemi značně lišit. Budeme-li je chtít porovnávat, budou výrazné rozdíly především na úrovni vymezení pravomocí vůči vládě, ať už celostátní či regionální. Při jednání s nimi vystupuje jménem obce její starosta. Podíváme-li se na jeho postavení z pohledu horizontálního uspořádání, můžeme dle P. E. Mouritzena a J. H Svary definovat čtyři rozdílné typologie, které mají různé postavení starosty obce.

1. Silný starosta - Přímo volený občany a disponuje silným mandátem, vykonává většinu exekutivních pravomocí.
2. Vůdce výborů - Systém charakteristický přítomností jedné osoby (nemusí se jednat o starostu), která je zřejmým politickým vůdcem obce. O exekutivní pravomoci se dělí s kolektivním orgánem, neoficiálně však může mít nad zastupitelstvem kontrolu.
3. Kolektivní vedení - Exekutiva v obce je v rukou kolektivního orgánu, který je obsazen volenými členy zastupitelstva.
4. Manažerský výbor - Systém, ve kterém je starosta pouze v reprezentativní roli, veškeré exekutivní funkce vykonává profesionální administrativa.

Česká republika má komunální systém řazen mezi typ kolektivního vedení. Rada obce zastupuje exekutivní funkce, ale jejím členem je i starosta. Tento systém však není neměnný z historického pohledu. V období rakouské monarchie bychom našli představenstvo obce, ale fakticky rozhodoval starosta, šlo tedy o systém vůdce výborů. Současnou podobu získalo po vzniku Československa, kdy byl starosta volen členy zastupitelstva z jejich řad. V období 1945-1989 ovlivňoval vše režim, kdy do rozhodování zřízených národních výborů zasahovala výrazným způsobem Komunistická strana Československa. Ke kolektivnímu vedení se systém vrátil po roce 1989. [Mouritzen, Svava, 2002]

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika obce Únětice

Obec Únětice je situována do údolí Únětického potoka, které nalezneme ve Středočeském kraji, v okrese Praha-západ. Žije zde podle aktuálních údajů (data k 1. 1. 2020) celkem 804 obyvatel.

Vlajka a znak byly obci uděleny až v roce 2008 a o rok později došlo k pojmenování ulic. Její historie však sahá mnohem dále a pocházejí odtud i významné archeologické objevy. Mezi laickou veřejností dnes obec přitahuje pozornost místním pivovarem. Ten i díky blízkosti Prahy a dopravnímu spojení zajišťuje nezanedbatelný turistický ruch. [Obec Únětice, 2020]

4.1.1 Historie obce

Únětice patří z historického i kulturního hlediska k významným obcím. Zároveň patří také mezi jednu z nejstarších, kterou lze na území Čech nalézt, z těch, o kterých máme dochované písemné záznamy. K osídlení území mělo dojít již 1 900 let před naším letopočtem ve starší době bronzové, podle archeologických nálezů zahájených v roce 1880. Nalezená pohřebiště dala vzniknout tzv. únětické kultuře, která je souhrnným označením pro archeologické kultury datové do starší doby bronzové. Její rozšíření zahrnuje nejen oblasti České republiky (např. Severozápadní Čechy, Jižní Čechy), ale také místa na Slovensku. [Obec Únětice, 2020]

Z roku 1125 pochází první písemné záznamy, které hovoří o vsi s kostelem. Únětice v této době patřily pražským knížatům. Roku 1132, zde byl založen kostel pražským kanovníkem Zbyhněvem. Dále tzv. únětickou listinou byli do kostela dosazeni dva kanovníci, kterým byl zřízen statek. Listinu potvrdil v roce 1233 král Václav I. a Únětice byly předány pražské kapitule.

Mezi roky 1421 a 1547 byla obec ve vlastnictví husitských Pražanů. Později byl však veškerý majetek zabaven, důvodem byla vzpoura proti Ferdinandovi I. a Únětice patřily Kapitule u svatého Víta.

Na konci třicetileté války byla obec i blízký Suchdol a Horoměřice vypáleny. Mezi zničenými objekty byl i pivovar či 2 mlýny, které se v Úněticích nacházely. V roce 1710

došlo k založení nového pivovaru, ve kterém se pivo vařilo do jeho znárodnění v roce 1949. Jeho provoz byl obnoven v roce 2011. [Obec Únětice, 2020]

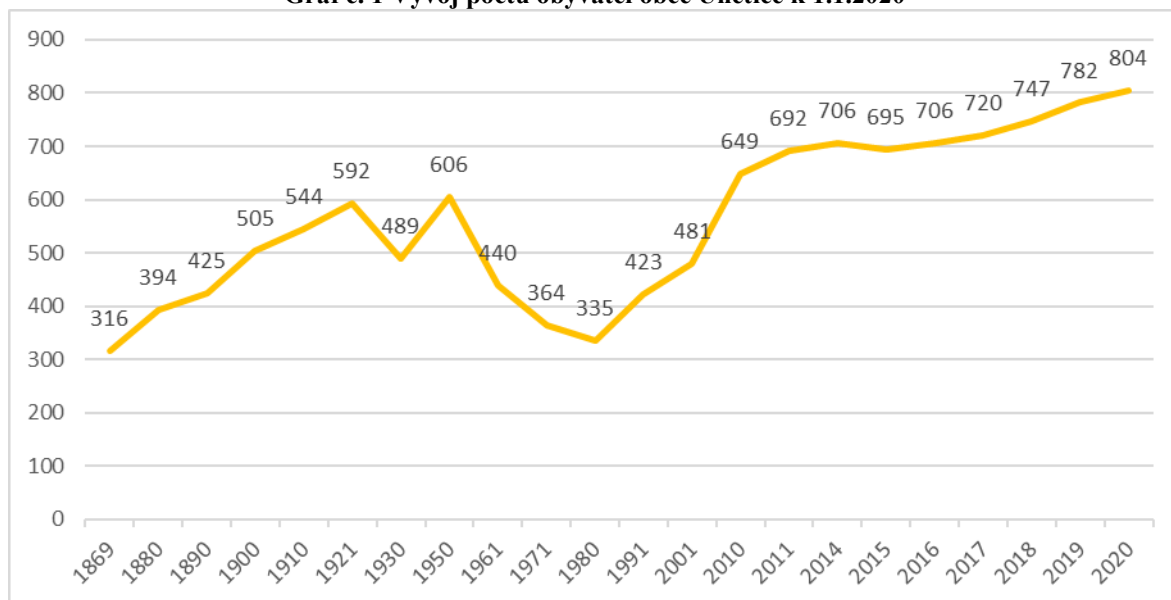
4.1.2 Základní socioekonomické ukazatele

Pomocí dat o vývoji počtu obyvatel, ale také jejich demografické struktury, úrovní vzdělání a mírou nezaměstnanosti, je možné obec podrobněji charakterizovat.

4.1.2.1 Statistika počtu obyvatel

Prvním sčítáním lidu, o kterém jsou dochované záznamy, v Úněticích bylo to z roku 1869, kdy měla obec 316 obyvatel. Pozvolný růst zde pokračoval s výjimkou let po roce 1920. Průměrem bylo 5 nových obyvatel za rok. K 1. 1. 2020 je to 804 obyvatel obce. Graf ukazuje 2 významné propady, které můžeme spojit se situací po světové válce. Zpět na původní počet se tak obec vrátila až o dvě desetiletí později. Poté však následoval výraznější úbytek obyvatel, který lze připsat oddělení osady Černý Vůl, která se v roce 1960 stala součástí Státnic. K rychlejšímu růstu došlo až s počátkem nového tisíciletí. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 1 Vývoj počtu obyvatel obce Únětice k 1.1.2020



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

4.1.2.2 Věková struktura obyvatelstva

Z pohledu věkové struktury lze u okresů, které sousedí s Prahou, hovořit o „nejmladší“ z celé republiky. V rámci Středočeského kraje to bylo 41,3 roku k 31. 12. 2019, v okrese Praha-západ 39,1 let a v Úněticích dokonce pouze 38,2 let.

V posledních letech se změnil věkový průměr obyvatel, a to zejména v důsledku změny věkového rozložení směrem k nižším věkovým kategoriím. Výrazně se zvýšil podíl obyvatel v předproduktivním věku (tj. 0-14 let), na úkor obyvatel v produktivním věku (tj. 15-64 let). Tento trend je pozorovatelný v rámci celého kraje. [Český statistický úřad, 2020]

Zmíněná data ukazují na to, že Únětice jsou atraktivní lokalitou pro mladší obyvatele z velkých měst, kteří chtějí bydlení mimo centrum, ale zároveň v jeho blízkosti. Přesně to obec Únětice nabízí.

Obci to poskytuje možnost, jak udržet vysoký podíl obyvatel v předproduktivním věku, který bude důležitý vzhledem k obecnému „stárnutí obyvatelstva“, které je v jiných zemích (typickým příkladem je Japonsko) výrazný problém. Pozvolna jej lze pozorovat i v nárůstu věkové skupiny 65 a více let, který je v kraji viditelný. [National Institute of Population and Social Security Research in Japan, 2012]

Tabulka č. 4 Věkové rozložení obyvatel obce Únětice k 31.12.2019

Věk	Obec Únětice	Okres Praha-západ	Středočeský kraj
0-14	23,8	21,0	17,8
15-64	60,9	63,4	63,8
65 a více	15,3	15,7	18,5
Celkem	100	100	100

Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

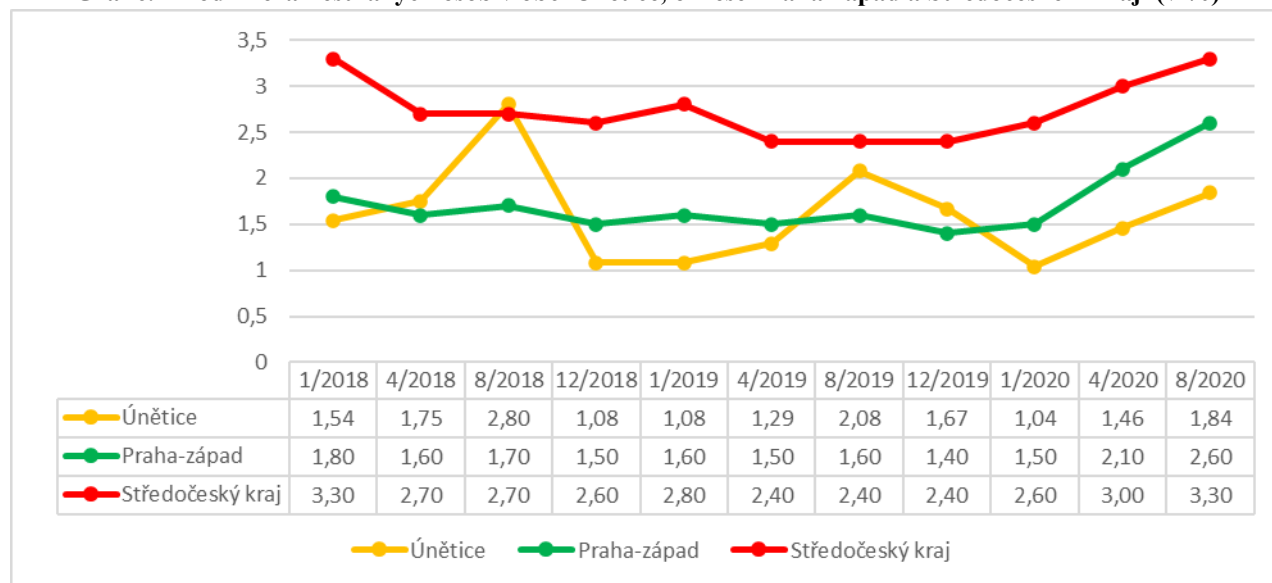
4.1.2.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Únětice svoji vzdělanostní strukturou nijak nevybočují očekávanému vesnickému/maloměstskému modelu, který lze u takto osídlené obce očekávat. Více než třetina obyvatel má ukončené pouze základní vzdělání nebo středoškolské bez maturity. Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel je zde lehce vyšší ve srovnání s průměrem celého Středočeského kraje, to platí i pro okres Praha-západ. [Český statistický úřad, 2020]

4.1.2.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost v obci se dlouhodobě drží výrazně pod průměrem Středočeského kraje. Oproti průměru okresu Praha-západ byl však vývoj ve sledovaném období značně dynamičtější. Poslední tři čtvrtletí však lze pozorovat shodnou rostoucí tendenci podílu nezaměstnaných osob na všech sledovaných úrovních, to lze přisuzovat dopadům koronavirové krize, která významně zasahuje do ekonomiky. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 2 Podíl nezaměstnaných osob v obci Únětice, okrese Praha-západ a Středočeském kraji (v %)



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

4.1.2.5 Občanská vybavenost a kvalita života

Kvalitu života v obci lze posuzovat dle občanské vybavenosti. Pro každodenní život je to především otázka dopravní dostupnosti, kterou mají Únětice velmi dobrou, neboť leží velmi blízko Prahy a je zde silnice III. třídy č. 2411, která prochází obcí a vede přímo k silnici 241 (Suchdol — Černý Vůl). Pro obyvatele, kteří nechtějí využívat automobilovou dopravu jsou pak zajištěny autobusové linky 355 a 349 společnosti ROPID a celkem 3 autobusové zastávky. Pouze v letních měsících jsou spoje autobusových linek redukovány. [Strategický plán obce Únětice 2011]

Zatímco si obec vede dobře v oblasti dopravy, v ostatních oblastech ji nelze hodnotit kladně. Především pro starší obyvatele může být problémem absence lékařského zařízení (v obci není ani praktický lékař) či lékárny.

Pouze o něco lépe je na tom školství, neboť v obci existuje mateřská školka, která má dvě třídy a celkovou kapacitu 40 dětí. Zároveň stále probíhá dlouhodobá obnova

základní školy, jejíž průběh starosta hodnotí pozitivně: „*Plán pro školu bylo každoročně otevřít jednu třídu. To se řeší, plní. Nyní máme čtyři třídy a příští školní rok, máme v plánu otevřít pátou třídu a tím ten projekt vlastně skončí v té fázi budování.*“ [Rozhovor, starosta obce]

Obec obyvatelům dále nabízí knihovnu, ochotnický divadelní sbor DivOch a antukové kurty. Z ostatních služeb pak v obci najdeme prodejnu potravin, kadeřnictví, vinařství, penzion a několik restauračních zařízení (včetně hostince se sálem).

Zvláště významný je pak Únětický pivovar, který nabízí nejen místo k posezení, ale také přivádí značný turistický ruch a své pivo rozváží po celé ČR.

4.1.3 Ekonomické ukazatele

Rozpočet obce ukazuje příjmy a výdaje obce a mimo souhrnné částky lze detailně procházet jednotlivá plnění za konkrétní projekty. Srovnávat můžeme i rozdíly mezi schváleným (plánovaným pro dané období) a reálně uskutečněným plněním. Jako sledované období jsou pro obec Únětice vybrány roky 2017 až 2019.

4.1.3.1 Příjmy obce

Největším zdrojem financí obce byl podíl na vybrané dani z přidané hodnoty, dále pak daně z příjmu fyzických a právnických osob. Zaznamenán byl nárůst z 12,6 mil. Kč na 47,9 mil. Kč v roce 2019, kde výrazný podíl na částce měly přijaté transfery (neboli dotace). Největší dotace byla získána v roce 2019 na opravu základní a mateřské školy a třetí etapu kanalizace/budování vodovodu, ve výši 32,5 mil. Kč.

Nelze opomenout ani pravidelný příspěvek letiště, který činil 1 215 490 Kč, respektive v následujících letech pokaždé 1 315 490 Kč. [Rozpočty obce Únětice, 2015-2019]

4.1.3.2 Výdaje obce

Ve sledovaném období se výdaje pohybovaly okolo 13-14 mil., v roce 2019 však výrazně vzrostly na celkových 62,8 mil. Kč, což bylo způsobeno zejména velké investice 50,1 mil. Kč do rekonstrukce školy a souvisejících budov. Starosta ji považuje za „možná i investici století“, která několikanásobně překračuje běžný roční rozpočet obce.

Obec v neposlední řadě také přispívá na zajištění autobusové dopravy v obci společností ROPID. [Rozpočty obce Únětice, 2015-2019]

4.1.3.3 Rozbor hospodaření obce

Ve sledovaném období let 2017 až 2019 hospodařila obec s přebytkem pouze v roce 2018. Přebytek činil 1,2 mil. Kč. Oproti tomu v roce následujícím zaznamenala obec vůbec nejvyšší deficit téměř 15 mil. Kč z důvodu splatnosti závazků.

Nelze očekávat, že by se v horizontu následujících 10 let výrazně zlepšila roční bilance, neboť obec má sjednán dlouhodobý úvěr na 25 let, který snaží umořit získáním veškeré dostupné finanční pomoci. [Rozpočty obce Únětice, 2015-2019]

Tabulka č. 5 Přehled příjmů a výdajů obce Únětice v letech 2017-2019

Rok	2017	2018	2019
Příjmy	12 625 346,00 Kč	15 172 638,00 Kč	47 913 176,00 Kč
Výdaje	13 042 984,00 Kč	13 973 593,00 Kč	62 873 508,00 Kč
Bilance	-417 638,00 Kč	1 199 045,00 Kč	-14 960 332,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z rozpočtů obce

4.1.4 Souhrn ekonomických ukazatelů

Počet obyvatel obce je přes 800 s dlouhodobě rostoucím trendem. V ekonomicky produktivním věku je většina z nich. Rozdílem oproti krajskému průměru je procento vysokoškolsky vzdělaných. Těch bez maturitního vzdělání najdeme v obci přibližně třetinu. Oproti průměru v celé ČR je zde poloviční míra nezaměstnanosti.

Obec ve sledovaném období hospodařila z větší části s deficitem. Navýšení příjmů se podařilo dosáhnout zejména získáním řady důležitých dotací, které umožnily realizovat potřebné investice.

4.2 Lokální politický systém obce Únětice

Blízkost Prahy obec mění v mnoha ohledech, ale v jiných se neodlišuje od venkovských obcí. Proto ani zde není velká ideologická rivalita jakou zmiňuje Jaroslav Čmejrek: „Nízká úroveň ideologizace komunální politiky, která limituje možnosti či zcela znemožňuje měření polarizace stranického systému či ideologické vzdálenosti (kupř. na ose levice-pravice) mezi politickými subjekty působícími na komunální úrovni.“ [Čmejrek et al., 2010]

Vývoj politické situace je však poměrně nestandardní, neboť zde figuruje aspekt, který jej směřuje k označení „nepluralitní politický systém“, tím je klesající preference

jednoho z pouhých dvou politických subjektů, které se ucházejí o hlasy voličů. To by znamenalo, že hodnota indexu efektivního počtu stran by byla rovna jedné.

Parlamentní strany zde žádná oficiální zastoupení nemají. Zároveň průměr, co se týká volební účasti, je mnohem vyšší, než se u podobných obcí očekává.

Vznik obdobné situace opět popisuje Jaroslav Čmejrek: „*Komunální stranické systémy malých venkovských obcí se vyznačují častou neúplností kandidátních listin a nepostradatelností kandidatury nezávislých kandidátů, kteří mohou kandidovat i samostatně. Takový stav je většinou důsledkem nestability lokálních politických subjektů a neochoty místních obyvatel aktivně participovat na místním politickém procesu.*“ [Čmejrek et al., 2010]

4.2.1 Rozhodovací procesy v obci

Do rozhodovacích procesů nad rámec povinných výborů vstupují i komise, které mají poradní charakter a poskytují starostovi a zastupitelstvu obce podklady k řešeným otázkám. Zřízeny jsou dvě:

- Stavební komise - rada pro výstavbu a rozvoj obce
- Školní komise

Ačkoliv obvykle existuje více pohledů na věc, nejsou v obci snahy prosazovat návrhy bez širší shody: „Názory jsou samozřejmě pestré, na podstatných tématech se nicméně snažíme najít plnou shodu.“ [Rozhovor, místostarosta obce]

Rozhodování není vždy realizováno pouze na úrovni místního zastupitelstva, neboť některé záležitosti mají regionální přesah. Příkladem jsou jednání se společností Letiště Praha, které neprobíhá pouze s Úněticemi, ale se sdružením obcí a městských částí (Prague Airport Region), které postupuje jednotně. [Prague Airport Region, 2020]

4.2.2 Politické subjekty

V obci není zastoupena žádná ze stran, která je v Parlamentu ČR. Voliči tak mohou vybírat pouze ze 2 politických uskupen, kterými jsou Jsme tu doma (STAN a NK) a sdružení nezávislých kandidátů Náš Holý vrch. Navíc je situace stále stejná od 90. let. [Český statistický úřad, 2020]

4.2.3 Nezávislí kandidáti

Nezávislí kandidáti jsou specifikem, které se objevuje u komunální politiky. Kandidátní listiny Únětic od roku 2002 mají 100% podíl kandidátů bez politické příslušnosti. Ve své novodobé historii se zde žádný stranický kandidát nestal zastupitelem. [Český statistický úřad, 2020]

4.2.4 Formování orgánů samosprávy

4.2.4.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce se skládá pouze ze 7 členů, a to je zároveň nejnižší možná hranice pro obec s počtem obyvatel mezi 500 a 3 000. [Zákon č. 128/2000 Sb.] Rozložení je stále stejné především z důvodu, že je dlouhodobě funkční. Objevují se ale i názory, které tvrdí, že zvýšení na 9 mandátů by prospělo demokracii v obci. Tento názor dlouhodobě zastává část zastupitelů obce.

Zasedání zastupitelstva obce, které je veřejné, se koná v zasedací místnosti obecního úřadu, a to v přibližně měsíčním intervalu.

4.2.4.2 Starosta

Rada obce není volena vzhledem k počtu zastupitelů nižšímu než 15. Starostou obce je v posledních volebních obdobích Ing. Vladimír Vytiska, celkově už 28 let. Ten na svůj vstup do politického života vzpomíná takto: „Do politiky jsem šel tenkrát po revoluci, byla to příležitost, jak realizovat celou řadu nápadů a jak zde také něco změnit. Ze začátku šlo hlavně o to vybudovat prostory, kde se lidé setkávají, kde mají možnost komunikaci bližší, protože to tady tak úplně nebylo.“ [Rozhovor, starosta obce]

Komunální uspořádání v obci lze charakterizovat jako situaci, kdy v čele obce stojí silný starosta, který nachází oporu v zastupitelstvu pro většinu svých rozhodnutí. Důkazem je i vyjádření opozičního zastupitele a zároveň místostarosty Pavla Svobody: „Starosty si velmi vážím pro celou řadu vlastností. Únětice jsou unikátním místem k životu a starosta na tom má velký podíl.“ [Rozhovor, místostarosta obce]

Z této pozice se tak přirozeně stává nejviditelnějším aktérem na politické scéně.

4.2.5 Kandidátní listiny

Na politickém dění v obci se má zájem podílet pouze menší část obyvatel. Absolutní počet kandidátů se zvýšil a většinu posledních voleb dosahuje více než dvojnásobku volených zastupitelů, ale oproti oprávněným voličům je zde procentuální pokles ve srovnání se sousedními Úholičkami. [Čmejrek et al., 2009]

Tabulka č. 6 Využití aktivního/pasivního volebního práva v obci Únětice

	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Počet kandidátních listin	9	7	12	2	2	2
Počet zastupitelů	7	7	7	7	7	7
Počet kandidátů	9	7	18	17	15	17
Oprávnění voliči	367	395	447	475	490	529
Volební účast (%)	60,76	48,35	61,97	59,16	59,18	65,6
Kandidáti/oprávnění voliči (%)	2,45	1,77	4,03	3,58	3,06	3,21

Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

Sdružení, která se o místa v sedmičlenném zastupitelstvu uchází, přímo oslovují konkrétní občany, které považují za vhodné kandidáty na funkci. Mnoho z nich se navíc na kandidátních listinách objevuje opakovaně. Je to důkaz osobního přístupu, který je pro komunální politiku charakteristický, místostarostou popsáný jako „po vesnicku“. [Rozhovor, místostarosta obce]

4.2.6 Plánovaný rozvoj obce

Procházíme-li strategické plány rozvoje obce, narazíme například na projekt budování nového osvětlení, které by mělo zároveň snižovat světelný smog, a to tak, že by se v konkrétní dobu zhasínalo a rozsvěcelo opět pouze při pohybu. Dlouhodobě se také řeší budování společných prostor a bezpečnostní opatření pro chodce. [Strategický plán obce Únětice, 2011]

Mimo to však obec řeší i větší a nákladnější projekty. Takovým projektem byla i rekonstrukce základní školy a školky, která je ve své závěrečné fázi. K úspěšnému konci se blíží také druhý velký projekt, výstavba kanalizace a dostavba vodovodu.

Realizovaný pokrok však přináší nové problémy a výzvy, které je potřeba řešit. Stěžejním tématem pro rozvoj obce se tak stane i otázka čištění odpadních vod. Navýšená kapacita kanalizační sítě způsobí překročení limitu čistírny v Roztokách, kam jsou Únětice

připojeny převaděčem. Zvažovány jsou dvě možná řešení, a to vybudování obecní čističky, nebo řešení stávající čističky v Roztokách. Na řešení se aktivně podílí i vedení místního pivovaru, který produkuje značné množství znečištění. [Rozhovor, starosta obce]

Před vedením obce stojí také nelehký úkol, v podobě návrhu zástavby bytovými domy v centrální oblasti obce před obecním úřadem a v místě bývalého velkostatku pod kaplí sv. Jana. Současný majitel zde zvažuje vybudovat 5-6 bytových domů o kapacitě desítek až stovky bytů. Počet bytů by tak byl vyšší než počet rodinných domů, což by pro obec znamenalo značnou změnu. Znepokojuje to například starostu obce: *„Což je pro tu obec i značná změna, protože lidé, kteří bydlí v bytech, možná z poloviny v nájemním bydlení, tak to není žádné rezidenční bydlení. To jsou lidé, kteří se tady zdrží často jen rok, dva. A to je samozřejmě složitější pro veřejný život. Tito lidé se logicky za rok, za dva neintegrují. Musejí platit nájem a myslet na budoucnost, takže nemají ani čas se tu nějak angažovat. Takže to samozřejmě představuje problém. Dále technické problémy, jako je kapacita té čističky nebo to parkování v klidu a doprava.“* Chybějící byty, v obci i v Praze jsou však reálným problémem, který jiný řešení nemá. Jde tedy spíše o nalezení optimální podoby projektu. Sám starosta zde vidí i některé pozitivní změny: *„Na druhou stranu tenhle ten brownfield je dneska hospodářský dvůr, který je zavřený. A uprostřed obce tvoří takovou enklávu zavřenou, kterou je nutné obcházet. Takže když by se tohle to realizovalo, tak by to celé mohlo být otevřené, mohlo by to přinést další veřejné prostory, a i průchody pro pěší obyvatele, což by napomohlo bezpečnosti.“* [Rozhovor, starosta obce]

4.3 Politická participace občanů obce Únětice

Vysoká volební účast dokazuje, že v Úněticích probíhá politika mnohem více v osobní rovině. Nepanuje zde tradiční předvolební rivalita a zároveň zde není ani ideologická rozpolcenost. To vysvětluje i to, že výsledky voleb jsou po několika volebních obdobích stejná, a to nejen co do politických uskupení, ale i jejich kandidátů

4.3.1 Výsledky voleb

4.3.1.1 Volby 1998

V roce 1998 se do zastupitelstva obce pokoušelo dostat 9 subjektů. 8 kandidátů vystupovalo nezávisle a jeden se stranickou příslušností k Unii svobody. Mandát získalo

pouze 7 a Zdeněk Kába (NK) se ziskem 8,98 % či Petr Kollmer (Unie svobody) se ziskem 6,21 % hlasů se do zastupitelstva nedostali. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.1.2 Volby 2002

Ve volbách v roce 2002 se účastnilo již pouze 7 nezávislých kandidátů, tedy stejně jako počet volených zastupitelů. Volební zisky byly velmi vyrovnané a pohybovaly se od 13,46 % do 16,27 %. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.1.3 Volby 2006

Volební účast v roce 2006 byla 61,97 % a nezávislí kandidáti získali celkem 57,2 % hlasů, které zajistily 4 místa v zastupitelstvu. Zbylá 3 křesla obsadilo Sdružení nezávislých kandidátů. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.1.4 Volby 2010

I v tomto roce byla volební účast nad průměrem celorepublikovým (48 %) a dosáhla bezmála 60 %. Sdružení STAN a NK (původně Nezávislí kandidáti) zvítězilo se ziskem 57 % hlasů. To znamenalo zisk 4 křesel v zastupitelstvu. Zbylá křesla obsadilo Sdružení nezávislých kandidátů (Náš Holý vrch), které získalo 43 % hlasů. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.1.5 Volby 2014

Své postavení obhájilo sdružení STAN a NK, které získalo 65 % všech hlasů a získalo tak o jeden mandát více (celkem 5) v zastupitelstvu obce. Část voličů ztratilo Sdružení nezávislých kandidátů (Náš Holý vrch) a získalo pouze 35 % hlasů. Pokles byl i ve volební účasti, která činila 58,5 %. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.1.6 Volby 2018

Volební účast se v roce 2018 opět zvýšila a dosáhla na úroveň 65,6 %. Oproti volbám v roce 2014 se opět více vyrovnalo rozložení sil v zastupitelstvu, neboť uskupení Jsme tu doma získalo 56,25 % hlasů a tudíž pouze 4 mandáty a sdružení Náš Holý vrch si polepšilo na 3 mandáty díky zisku 43,75 % hlasů. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.1.7 Shrnutí vývoje volebních výsledků

Už od roku 1998 kandidují do zastupitelstva Únětic pouze nezávislí kandidáti (popř. jejich sdružení). K proměně došlo zejména v tom, že z listin výhradně nezávislých kandidátů se vyprofilovala jejich 2 sdružení.

Zásadní událostí byla developerská činnost na severozápadě obce z roku 2005, která se promítla do voleb v roce 2006. Sdružení nezávislých kandidátů (Náš Holý vrch) s dalším záměrem výstavby v obci nesouhlasilo. Developer se proto pokoušel tuto situaci zvrátit i dosazením spřízněné osoby do zastupitelstva obce. Jedná se o situaci, která je známá i z jiných obcí v okolí Prahy. Výrazně intenzivnější byla situace v sousedních Roztokách ve stejném období. [Rozhovor, starosta obce]

Tabulka č. 7 Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v obci Únětice

	1998		2002		2006		2010		2014		2018	
	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty
Jsme tu doma (STAN a NK)	-	-	-	-	-	-	50,11	4	65,4	5	56,25	4
Náš holý vrch (SNK)	-	-	-	-	26,46	3	49,89	3	34,6	2	43,75	3
Unie svobody	6,21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nezávislí kandidáti	93,79	7	100	7	73,54	4	-	-	-	-	-	-
Celkem	100	7	100	7	100	7	100	7	100	7	100	7
Volební účast (%)	60,76		48,35		61,97		59,16		59,2		65,6	

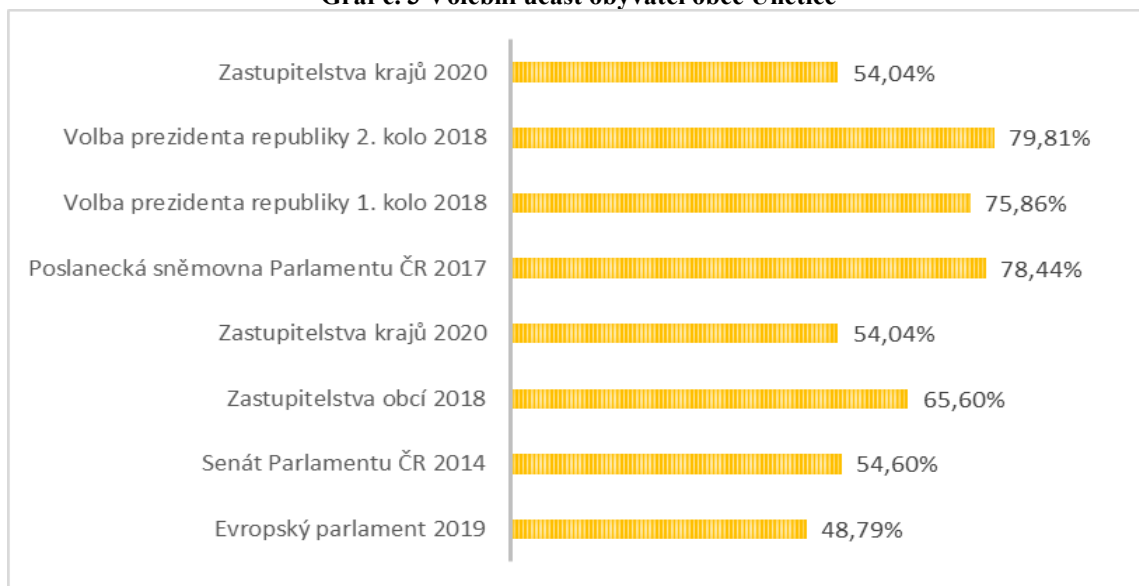
Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

4.3.2 Volební účast

Angažovanost občanů v politickém dění lze měřit především na základě volební účasti. Hodnotu lze porovnávat s celorepublikovým, krajským či okresním průměrem, ale také přímo s konkrétními obcemi.

Od roku 2014 byl u obyvatel Únětic největší zájem o prezidentské volby, kde se účast u druhého kola pohybovala téměř k 80 %. O málo nižší zaznamenaly volby parlamentní s 78,44% účastí. Nejmenší zájem byl, obdobně jako jinde, u voleb do Evropského Parlamentu, které dosáhly pouze na hodnotu 48,79 %. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 3 Volební účast obyvatel obce Únětice

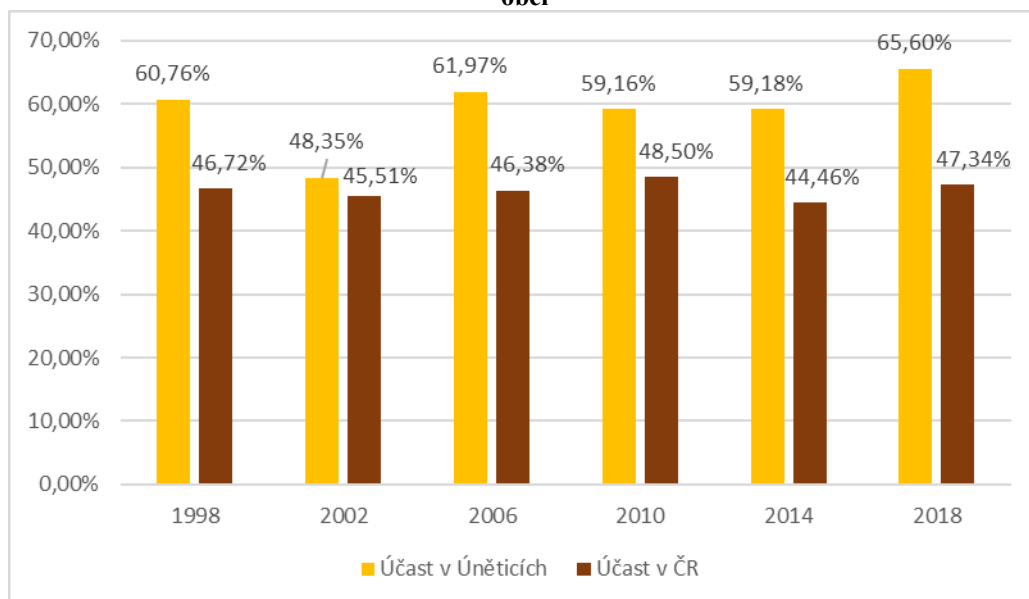


Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

Pro komunální politiku jsou pochopitelně významné volby do zastupitelstva dané obce. Volební účast může být v tomto případě jednoduchým ukazatelem jaký zájem mají občané o správu věcí veřejných v místě jejich bydliště.

Obec se těší trvale vyšší volební účasti ve srovnání s celorepublikovým průměrem. Dlouhodobý průměr ČR se pro tento typ voleb pohyboval na 46 %, ale Únětice měly dlouhodobý průměr přibližně 59 %. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 4 Srovnání volební účasti obyvatel obce Únětice a průměru ČR ve volbách do zastupitelstva obcí



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

Graf ukazuje těsný rozdíl oproti celorepublikovému průměru v roce 2002, kdy činil pouze 2,84 %. Konaly se pouhé 3 měsíce po velkých povodních, což může být důvodem tak nízké volební účasti v obci. Oproti tomu nejvyšší rozdíl 15,59 % byl zaznamenán v roce 2006. [Český statistický úřad, 2020]

4.3.3 Účast občanů na zasedáních zastupitelstva obce

Participaci občanů lze hodnotit podle jejich přítomnosti na zasedáních zastupitelstva obce, která jsou veřejně přístupná. Porovnáním dat z let 2018 a 2019 lze stanovit průměrnou účast na 5 občanů, což se pohybuje přibližně na úrovni 1 % všech obyvatel. Ve srovnání s ostatními obcemi je to nadprůměrná hodnota. Což potvrzuje i odpověď starosty, na otázku týkající se kontroly práce zastupitelů z řad občanů: „Já bych řekl, že zájem občanů na tom, aby to v obci fungovalo je velký, lze to vidět i na nadprůměrné účasti u voleb, ale také u různých veřejných zasedání, kam mohou přijít.“ [Rozhovor, starosta obce]

Tabulka č. 8 Účast obyvatel obce Únětice na zasedání zastupitelstva

Rok/Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
2018	4	3	1	x	4 a 3	3	x	x	8	x	4	11
2019	11	3	3	4	5	6	4	2	2	5	6	4

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ze zápisů jednání zastupitelstva obce

4.3.4 Zájmová sdružení a spolky

Na kulturním dění v obci mají podíl občanské spolky. V kostele se pravidelně pořádají koncerty vážné hudby, ale využívá se i bývalý kravín, kde mnoho let fungovalo občanské sdružení Kravín.

Významné je pak ochotnické divadlo DivOch (Divadlo Ochotníků), které tvoří členové tzv. Velmi Smíšeného Únětického Sboru a dalších příznivců. V obci funguje již od roku 1998, kdy poprvé vystoupilo s nastudovanou hrou Václava Matouška “Holá fakta o Holém Vrchu”, jejímž námětem je Čeněk Rýzner. Postupně se dostala i mimo obec, dokonce až do Malostranské Besedy v Praze.

Oživením roku je pak bezpochyby tradiční vinobraní, které se koná v září. Provází ho průvod od místního rybníka, který prochází obcí až do místního vinařství U Karla. Je zde bohatý doprovodný program se zpěvem i tancem. Obdobný je i masopust, který je organizován ve spolupráci se sousedními Roztoky. Z obou obcí vychází průvod masek,

který se schází na pomezí - Holém Vrchu. Obnovená tradice láká návštěvníky ze širokého okolí. [Strategický plán obce Únětice, 2011]

4.4 Charakteristika obce Úholičky

Obec Úholičky rozkládající se v údolí Podmoránského potoka spadá do okresu Praha-západ. Zdejší osada Podmoráň, která vede až k pobřeží Vltavy však k obci katastrálně nepatří, své centrum má položeno výše směrem k obci Velké Přílepy. Žije zde necelých 800 obyvatel. [Obec Úholičky, 2020]

Dominantou obce je památkově chráněný zámek, který je však v soukromém vlastnictví místního podnikatele Petra Svobody, který jej získal v dlouhotrvajícím restitučním řízení, které nebylo zcela bezproblémové. Podnikatel vlastní i velké množství nemovitostí v obci a je proto častým účastníkem řízení s vedením obce. Situaci přibližuje zastupitel obce Soper: „Po bouřlivém období nastala doba racionálních vztahů. Vztah bude vždy poněkud komplikovaný. Pan Svoboda je vlastníkem většiny pozemků v obci a naše zájmy se zákonitě musí občas střetávat. Nezbyvá než hledat dohodu. Ta se někdy hledá snáze, někdy složitěji, ale je dobré že se tak děje a že současná komunikace je poměrně intenzivní a nezatížená minulostí.“ [Rozhovor, zastupitel obce]

4.4.1 Historie obce

Oblast obce Úholiček byla osídlena v období mezi 12. a 9. stoletím před naším letopočtem, kde zde žili lidé z knovízské kultury. Původně byla ves nazvána Hoholice.

V roce 1420 ji císař Zikmund zabavil církvi a upsal Václavu z Valovic. O dvě století později se do jejího vlastnictví krátce vrátila, aby po roce 1620 byla zkonfiskována a císařským místodržícím knížetem Karlem z Lichtenštejnska spojena s Roztokami. Roku 1837 byly Úholičky prodány nechvalně známému pražskému měšťanovi Martinu Novákovi. Na krátké období se dostala do majetku hraběte Waldštejna. V roce 1901 zámek, velkostatek i pole koupil podnikatel Josef Wohanka, který zámek v roce 1909 zrestauroval. [Obec Úholičky, 2020]

Roku 1945 se na velkostatku ubytovala vojska Rudé armády, které objekt proměnily na kasárny a zničili tak veškeré vybavení. O 5 let později byla k Úholičkám připojena Podmoráň a došlo ke kolektivizaci. V 60. letech se zemědělské družstvo připojilo k JZD Rudá záře Velké Přílepy. 1. dubna 1976 byla obec připojena k obci Velké Přílepy.

Osamostatnila se až v roce 1991 na základě referenda, uskutečněného v roce předešlém, a po desetiletích chátrání. Pražská integrovaná doprava byla do obce zavedena v roce 1997. [Obec Úholičky, 2020]

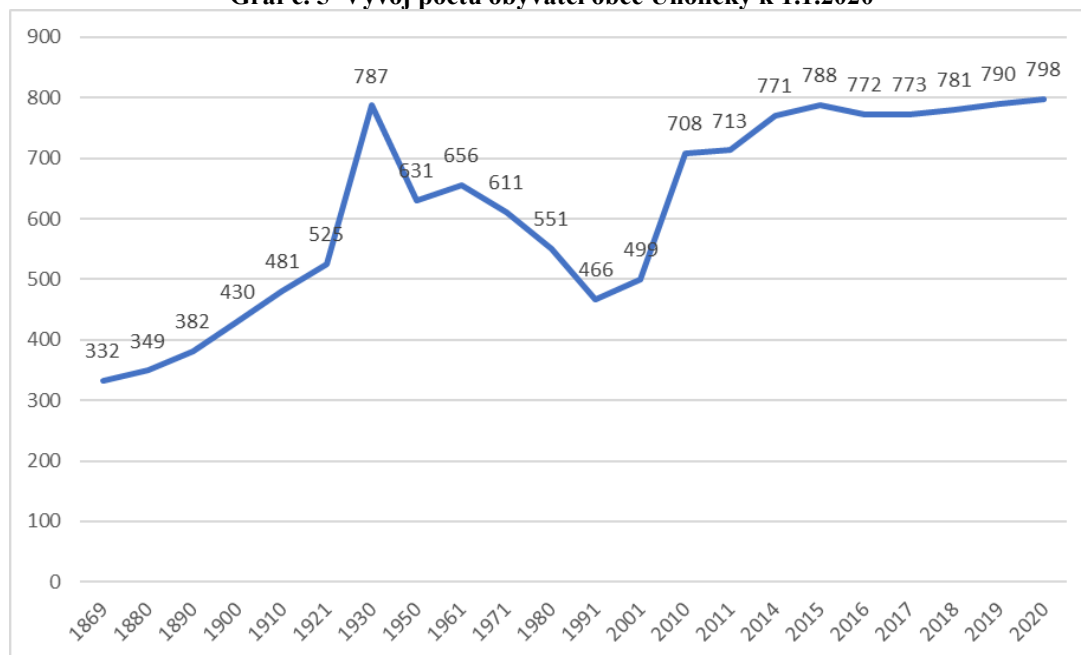
4.4.2 Základní socioekonomické ukazatele

Obec Úholičky lze blíže charakterizovat na základě vývoje počtu obyvatel, podílu nezaměstnaných osob, z demografické struktury či vzdělanostní struktury.

4.4.2.1 Statistika počtu obyvatel

První dochované údaje o počtu obyvatel z roku 1869 hovoří o čísle 332. Obyvatelé setrvale přibývali až do roku 1921, kdy jich bylo 525. Na grafu je patrný výrazný nárůst obyvatel v roce 1930, což koresponduje se sčítáním obyvatel, které je obvykle spojováno také s revizí dat. Po druhé světové válce přišla obec přes 100 obyvatel. Pokles pokračoval až téměř do začátku milénia, neboť obec byla sloučena se střediskovou obcí Velké Přílepy a došlo k poklesu investic, což zapříčinilo postupné chátrání a stárnutí obce. Od 1. 1. 1991 byla na základě výsledků referenda obnovena samostatná obec s opětovným rozvojem koreluje i nárůst počtu obyvatel. V posledních letech (2014-2020) je průměrný počet obyvatel na hodnotě 781 obyvatel. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 5 Vývoj počtu obyvatel obce Úholičky k 1.1.2020



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

4.4.2.2 Věková struktura obyvatelstva

Průměrný věk obyvatel obce je 40,4 let, což je podobné nejen průměru Středočeského kraje (41,3), ale také okresu Praha-Západ, který jako jediný se drží pod hranicí 40 let (39,1 let k 31. 12. 2019).

Výraznější rozdíly jsou patrné, pokud se podíváme na věkovou strukturu obyvatelstva. Zde je viditelné, že Úholičky se podobají více Středočeskému kraji. Průměrný věk věkových skupin 0-14 let a 65 a více let je zde podobný. Jsou to právě tyto skupiny, které rozhodují o tom, jak bude obec v budoucnosti stárnout. Z dat je možné vidět, že na všech třech úrovních je zastoupení obyvatel v kategorii 15-64 let na podobné úrovni (63,4-63,9 %). Výrazněji však vybočuje zastoupení věkové skupiny 0-14 let v okrese Praha-Západ, kde má 21% zastoupení a je vyšší než skupina 65 a více let, což je příznivý demografický trend. [Český statistický úřad, 2020]

Tabulka č. 9 Věkové rozložení obyvatel obce Úholičky k 31.12.2019

Věk	Obec Úholičky	Okres Praha-západ	Středočeský kraj
0-14	18,5	21,0	17,8
15-64	63,9	63,4	63,8
65 a více	17,5	15,7	18,5
Celkem	100	100	100

Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

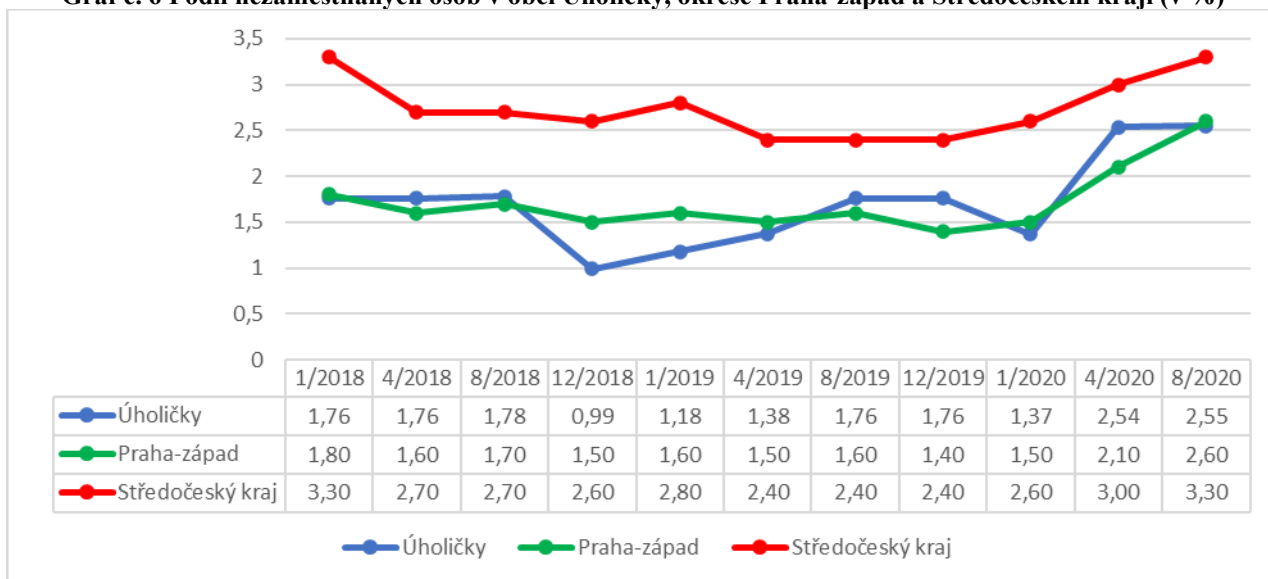
4.4.2.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

V zastoupení vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se Úholičky naopak podobají průměru okresu Praha-západ, kde je lehce vyšší než ve Středočeském kraji. Další parametry již odpovídají podobným obcím, kde je třetina obyvatel vybavena pouze základním vzděláním či středoškolským bez maturity. [Český statistický úřad, 2020]

4.4.2.4 Nezaměstnanost

Obec Úholičky měla ve sledovaném období trvale až poloviční míru podílu nezaměstnaných osob oproti Středočeskému kraji. Vývoj nezaměstnanosti obce téměř kopíroval vývoj nezaměstnanosti v okrese Praha-západ. Situace se výrazně změnila až začátkem roku 2020, kdy došlo k prudkému nárůstu o více než 1 procentní bod, který lze připsat celorepublikové krizi související s onemocněním Covid-19. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 6 Podíl nezaměstnaných osob v obci Úholičky, okrese Praha-západ a Středočeském kraji (v %)



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

4.4.2.5 Občanská vybavenost a kvalita života

Doprava do obce je zajištěna pomocí několika silnic třetí třídy, včetně té, kterou do obce zajíždí autobusy linek 350 a 604 Pražské integrované dopravy, které mají během pracovních dní hodinové intervaly, ve špičkách posíleny až na 2-3x za hodinu. V obci jsou pak celkem tři zastávky, včetně jedné přímo na návsi. [Strategický plán obce Úholičky, 2019]

Můžeme hovořit o velice dobré dopravní obslužnosti, neboť pod osadou Podmoráň, na území Žalova, se nachází zastávka Úholičky trati Praha-Kralupy nad Vltavou-Děčín, kde stávají frekventované příměstské vlaky. Na břehu Vltavy pak nalezneme i přístavní molo, v letních měsících funguje víkendový přívoz Úholičky-Řež. Cyklostezky pak obec propojují s Úněticemi, Velkými Přílepy, Turskem a Libčicemi.

Obec disponuje obchodem, který je situován na návsi, dále zde najdeme dětské hřiště, školku, dvě restaurační zařízení, veterináře, obecní úřad i obecní knihovnu. Zajímavostí je soukromý zookoutek.

Pro obyvatele je k dispozici vodovod s pitnou vodou, elektrická síť, internet i kabelová televize. Z pohledu občanské vybavenosti však chybí např. ordinace praktického lékaře, lékárna či škola. [Strategický plán obce Úholičky, 2019]

Ačkoliv v severní části obce se nachází velkokapacitní skládka, obec lemují i zalesněné a skalnaté kopce v údolí Vltavy a Podmoráňského potoka. Najdeme zde jak naučné stezky, tak přírodní divadlo Na Krakově i park Švestkovna, který slouží pro

setkávání obyvatel a volnočasové aktivity, neboť je zde několik prolézaček, lanový most, lanovka i ohniště. O rozvoj a revitalizaci obce se stará akční skupina Přemyslovské střední Čechy o. p. s. [Obec Úholičky, 2020]

4.4.3 Ekonomické ukazatele

Obecní rozpočet se skládá z příjmů a výdajů. Důležitými ukazateli jsou nejen souhrnné částky ročních bilancí, ale také plnění jednotlivých projektů. Porovnávat lze schválený a závěrečný rozpočet. Sledovaným obdobím jsou roky 2017 až 2019.

4.4.3.1 Příjmy obce

Největším běžným příjmem obce tvoří podíl na DPH, stejně jako daň z příjmu fyzických a právnických osob. Pro rozpočet obce je však zásadní a největší příjem, který tvoří poplatky (v průměru 43 mil. Kč) za uložení odpadů na místní skládce. To umožňuje obci držet dlouhodobě přebytkový rozpočet a zároveň realizovat mnoho potřebných investic, tím se i dle vyjádření zastupitelů vynahrazují nevýhody spojené se skládkou: „...na jednu stranu nás určitým způsobem obtěžuje, což někdo vnímá více, někdo méně. Na druhou stranu zbavuje obec existenčních problémů. Máme dost prostředků na investice, což nám pomáhá i při získávání dotací tam, kde je nutný určitý investiční podíl obce. Máme vybudovanou i solidní finanční rezervu a otázka, co s ní, se stává zásadním předmětem obecních debat.“ [Rozhovor, zastupitel obce]

4.4.3.2 Výdaje obce

V roce 2017 činila největší položku výdajové stránky rozpočtu ta na bezpečnost a požární ochranu, následovaná výdaji za odvod a čištění odpadních vod. O rok později to bylo na komunální služby a území rozvoj, dále pak investice do dopravy. Rok 2019 navýšil výdaje na komunální služby a územní rozvoj v důsledku údržby místních inženýrských sítí. Společnou položkou ve sledovaném období jsou výdaje na ochranu přírody a krajiny. [Rozpočty obce Úholičky 2015-2019]

4.4.3.3 Rozbor hospodaření obce

Sledované období zcela odpovídá dlouhodobému hospodaření obce, které je díky příjmům ze skládky přebytkové. Pouze v roce 2018 byl objem investic nižší než ve

srovnání s předchozím rokem, kdy se investovalo do požární ochrany a kanalizace, v roce 2019 pak do údržby místních inženýrských sítí.

Tabulka č. 10 Přehled příjmů a výdajů obce Úholičky v letech 2017-2019

Rok	2017	2018	2019
Příjmy	59 981 623,00 Kč	67 076 140,00 Kč	58 278 891,00 Kč
Výdaje	31 042 590,00 Kč	23 996 571,00 Kč	38 537 965,00 Kč
Bilance	28 939 033,00 Kč	43 079 569,00 Kč	19 740 926,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z rozpočtů obce

4.4.4 Souhrn ekonomických ukazatelů

Úholičky mají téměř 800 obyvatel a v posledních letech spíše stagnuje. V ekonomicky produktivním věku se nachází většina obyvatel obce. Vzdělanostní struktura odpovídá modelu venkovské obce s lehce vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.

Obec dlouhodobě hospodář s přebytkovým rozpočtem, který umožňuje bezproblémově realizovat i nákladné investice.

4.5 Lokální politický systém obce Úholičky

Významný vliv na politický systém obce má v mnohém nedaleko ležící hlavní město Praha, zároveň však bylo možné pozorovat vývoj, který obec nijak neodlišuje od obcí venkovského typu. Zejména, v průběhu posledních let, se výrazně snížil zájem obyvatel o zastoupení parlamentních stran při rozhodování. Ve vedení obce proto nyní nalezneme především nezávislé kandidáty a jejich sdružení.

4.5.1 Rozhodovací procesy v obci

Úholičky v rozhodovacím procesu využívají nad rámec standardních výborů (kontrolní a finanční) dále také 5 komisí:

- Komise výstavby
- Komise životního prostředí
- Komise pro rodinu
- Komise místního hospodářství
- Komise pro kulturu a sport

[Obec Úholičky, 2020]

Komise slouží jako poradní i iniciativní orgán, který je přímo odpovědný starostovi obce. Každá je vedena jedním ze zastupitelů. Zavedeným pravidlem je také neveřejná před-schůze před veřejnou schůzí zastupitelstva. Dle vyjádření zastupitele jsou rozhodovací procesy ve většině případů bez komplikací: „V tomto bodě musím ocenit snahu o dosažení konsenzu. U většiny věcí hledáme cestu, na které se shodneme. Opět výjimky potvrzují pravidlo.“ [Rozhovor, zastupitel obce]

4.5.2 Politické subjekty

Až do roku 2014 bylo možné ve volbách vybírat i ze stran parlamentních. V roce 1998 se voliči rozhodovali mezi kandidáty Unie svobody, Občanské demokratické strany a Komunistické strany Čech a Moravy. Postupně přibývalo sdružení nezávislých kandidátů, které v roce 2010 nalezneme hned 3: Pro Úholičky společně, U nás v Úholičkách a Přátelé zeleného údolí. Voleb v letech 2014 a 2018 se již účastnili pouze sdružení nezávislých kandidátů. [Český statistický úřad, 2020]

4.5.3 Nezávislí kandidáti

Zatímco do roku 2006 byla většina kandidátů s příslušností k nějaké politické straně, postupně se projevila specifika komunální politiky. Do popředí se dostávali nezávislí kandidáti bez politické příslušnosti (BezPP), kteří dokonce v roce 2014 tvořily 100 % kandidátních listin. Ve volbách 2018 se výběr zúžil pouze na dvě sdružení nezávislých kandidátů. [Český statistický úřad, 2020]

4.5.4 Formování orgánů samosprávy

4.5.4.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce se skládá z 9 členů, nebyl tedy zvolen nejnížší ani nejvyšší počet dle zákona 128/2000 Sb., který stanovuje pro obce s počtem obyvatel 500 až 3 000 rozmezí 7-15 zastupitelů. [Zákon č. 128/2000 Sb.]

Zastupitelstvo obce se schází obvykle v intervalu 2-3 měsíců. I přestože celkově zastupitelstvo funguje bez výraznějších neshod, z vyjádření starostky („9 zastupitelů, 9 pohledů na věc.“) je patrné, že není ve všech ohledech názorově jednotné. [Rozhovor, starostka obce]

4.5.4.2 Starostka

Pozice starosty není volena radou obce a už od roku 2010 je zastávána Ing. Terezií Kořínkovou.

Přestože je výraznou postavou ovlivňující dění a směřování obce, která je ve skrze pozitivně přijímána z řad opozičních zastupitelů, nelze přehlížet dílčí výhrady: „Jako pracovitou političku, která se ráda spoléhá sama na sebe a velmi jí záleží na tom, aby byla vnímána jako úspěšná. Proto někdy iniciuje aktivity, které bych neoznačil za vysloveně prospěšné. Někdy je méně více, zbývá pak víc času věci důsledněji promýšlet. Ale jinak u mě převažuje pozitivní hodnocení.“ [Rozhovor, zastupitel obce]

4.5.5 Kandidátní listiny

Účast občanů na politické sféře, z pozice zastupitele obce, v posledních letech výrazně klesla. Zatímco při volbách v letech 2006 a 2010 absolutní počet kandidátů překročil číslo 40, v roce 2014 to bylo již jen 27 a v roce 2018 pouhých 18 kandidátů. Celkově tedy došlo i k procentuálnímu poklesu oproti oprávněným voličům.

Důvodem vysokého zájmu ze strany občanů v letech 2006 a 2010, byla patrně velká nespokojenost s tehdejším vedením obce v čele se starostou Tomášem Divinou, se kterým byla spojovaná kauza podvodů při výstavbě bytů či odvolání člena kontrolního výboru menší než poloviční částí zastupitelstva, které bylo považováno za zcela legitimní a platné. [Článek, Aktuálně.cz, 2009]

Tabulka č. 11 Využití aktivního/pasivního volebního práva v obci Úholičky

	1998	2002	2006	2010	2014	2018
Počet kandidátních listin	3	3	5	5	3	2
Počet zastupitelů	9	9	9	9	9	9
Počet kandidátů	19	21	43	45	27	18
Oprávnění voliči	379	432	476	533	584	581
Volební účast (%)	65,44	62,27	67,86	74,11	70,21	67,47
Kandidáti/oprávnění voliči (%)	5,01	4,86	9,03	8,44	4,62	3,1

Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

4.5.6 Plánovaný rozvoj obce

Obec dle svého strategického plánu rozděluje rozvojové aktivity a investice do tří kategorií. První z nich je kategorie s vysokou důležitostí, jedná se o projekty, které se obec

bude snažit realizovat v co možná nejkratší době. Hlavní projekty jsou zde, odkanalizování spodní části obce (Podmoráň) a s ní spojená otázka likvidace odpadních vod, kde obec zvažuje dvě možnosti. Zavedení tzv. domovních čistíren anebo položení tlakové kanalizace a následné čištění ve společné čističce odpadních vod v Podmoráni. Dalším projektem je výstavba vodojemu Úholičky, Statenice, umístěného v blízkosti stávajícího vodojemu na Habří ve Velkých Přílepech. Nový vodojem by měl zajistit budoucí odběry vody v obcích. Projekt je zatím ve fázi plánování, a čeká se na soulad s novým územním plánem. Posledním z projektů, který má pro obec vysokou důležitost je uložení inženýrských sítí v ulici Podmoráň a položení KTV do optiky. Jedná se o uložení inženýrských sítí pod zem, které v současné době vedou nadzemí. KTV v ostatních částech obce je již součástí optiky a poslední oblastí je právě ulice Podmoráň. Po realizaci tohoto projektu dojde následně k úpravě povrchů, kde obec počítá s vybudováním parkovacího pruhu podél domů a zpevněnou krajnicí pro pohyb pěších podél lesa. [Strategický plán obce Úholičky 2019]

Druhou kategorií je střední důležitost, kde obec má v plánu prozatím projekty dva. Jedním z nich je vybudování víceúčelového sportovního hřiště, které by mělo být umístěno v místě travnatého hřiště pod MŠ a druhým projektem je realizace vítězných návrhů v participativním rozpočtu. V hlasování zvítězili návrhy Radar, který bude umístěn při vjezdu do obce a při odjezdu z ní a Zvonička, která bude umístěna na návsi vedle hasičárny.

Poslední kategorií je nízká důležitost. Zde obec do budoucna plánuje pozemkové úpravy s cílem zajištění cest k pozemkům všech vlastníků. Součástí cest budou stromořadí a protierozní a protipovodňová opatření. Pokud by se obci podařilo nalézt vhodný objekt, uvažuje nad projektem bydlení pro seniory. V neposlední řadě je nutná revitalizace potoka a pravidelná údržba a dovýsadba zeleně. [Strategický plán obce Úholičky 2019]

Diskuze probíhají i o řadě ambiciózních návrhů, příkladem může být ten opoziční, popisovaný v odpovědi zastupitele Sopera: „*Za naše sdružení bych byl rád, pokud by se našel projekt, který povede k posílení energetické soběstačnosti obce a k jejímu ekologickému provozu. Ovšem v tuto chvíli není na takovém projektu shoda, a proto se spíše hledají cesty běžného investování do různých typů produktů, tak aby zbyly prostředky pro budoucnost.*“ [Rozhovor, zastupitel Soper]

4.6 Politická participace občanů obce Úholičky

Komunální politika v menších obcích probíhá více na osobní rovině, než je tomu ve městech. Obec Úholičky nejsou v tomto žádnou výjimkou, důkazem toho může být i vysoká volební účast, která se v posledních šesti volbách do zastupitelstva pohybovala v průměru kolem 67 %.

4.6.1 Výsledky voleb

4.6.1.1 Volby 1998

Ve volbách v roce 1998 se o přízeň voličů ucházely 3 parlamentní strany Unie svobody, ODS a KSČM, ačkoliv první zmíněná získala 39,65 % hlasů, všechny si rozdělily po 3 mandátech. [Český statistický úřad, 2020]

4.6.1.2 Volby 2002

V roce 2002 kandidovaly 3 politická uskupení, Sdružení US - DEU a NK se ziskem 29,28 %, ODS jako vítěz s 37,37% ziskem a KSČM s 33,35 % hlasů. Celkově se křeslo v zastupitelstvu snažilo získat 21 kandidátů. Mandáty byly jako v předchozích volbách rozděleny po 3. [Český statistický úřad, 2020]

4.6.1.3 Volby 2006

Více kandidátních listin bylo při volbách od roku 2006, kdy se o hlasy voličů ucházelo 5 uskupení a celkově 43 kandidátů. Nejvíce získala ODS (26,68 %) a obsadila 3 mandáty, následovala KSČM (18,03 %) s 2 mandáty, dále Unie svobody-demokratická unie (23,16 %) s 2 mandáty, SNK-u nás v Úholičkách (17,2 %) a SNK-přátelé zeleného údolí (14,94 %) získali po 1 mandátu v zastupitelstvu. [Český statistický úřad, 2020]

4.6.1.4 Volby 2010

I v tomto volebním roce bylo 5 kandidátních listin a oproti roku 2006 se nepatrně zvýšil počet kandidátů na 45. Vítězem voleb byla nová strana pod vedením nynější starostky Ing. Terezie Kořínkové Pro Úholičky společně, která získala 42,87 % hlasů a obsadila 4 mandáty. 2 mandáty obhájila Unie svobody-demokratická unie, stejně jako 1 mandát pro SNK-přátelé zeleného údolí. KSČM získala pouze 1 mandát. Kandidáti ODS přešli do jiných politických uskupení. [Český statistický úřad, 2020]

4.6.1.5 Volby 2014

Počet kandidátních listin se snížila na 3. Pro Úholičky společně se ziskem 69,36 % získalo většinu v zastupitelstvu obce, tj. 7 mandátů. SNK-Přátelé zeleného údolí a nová strana (skládající se především z kandidátů SNK-U nás v Úholičkách) Úholičky pro budoucí generace získaly po 1 mandátu. Všichni zvolení kandidáti byly bez politické příslušnosti. [Český statistický úřad, 2020]

4.6.1.6 Volby 2018

Ve volbách v roce 2018 už voliči vybírali pouze z 2 uskupení. Pro Úholičky společně obhájily své postavení a mírně zvýšily zisk na 69,54 %, ale počet mandátů klesl na 6. Úholí-sdružení TOP09, NK získalo zbývající 3 mandáty. Jediným stranickým kandidátem byl pan Šula za TOP09. Celkem se o hlasy voličů ucházelo 18 kandidátů. [Český statistický úřad, 2020]

4.6.1.7 Shrnutí vývoje volebních výsledků

Z přehledu kandidátních listin je možné pozorovat proměnu, kdy se postupně do politického klání zapojovala sdružení nezávislých kandidátů. Historicky zde fungovalo vládnutí ODS (později US-DEU) s KSČM. Zásadním byl rok 2010, kdy v reakci na četné skandály a pochybení, které provázely bývalé vedení obce, vzniklo uskupení Pro Úholičky, které si postupně vybudovalo pozici nejsilnější strany v obci. Od stejného roku zároveň začal klesat počet kandidátních listin a kandidátů, situace se tak podobá mnoha dalším obcím, kde se o vedení obce uchází pouze dvě politická uskupení sestávající se převážně z nestraníků.

Tabulka č. 12 Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v obci Úholičky

	1998		2002		2006		2010		2014		2018	
	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty	hlasy (%)	mandáty
Občanská demokratická strana	29,18	3	37,37	3	26,68	3						
Komunistická str. Čech a Moravy	31,17	3	33,34	3	18,03	2	8,79	1				
Sdružení US - DEU a NK			29,28	3								
SNK-U nás v Úholičkách					17,2	1	20,61	2				
SNK-Přátelé zeleného Úholí					14,94	1	13,73	1	18,78	1		
Unie svobody-Demokratická unie	39,65	3			23,16	2	13,99	1				
Pro Úholičky společně!							42,87	4	69,36	7	69,54	6
Úholičky pro budoucí generace									11,86	1		
Úholí - Sdružení TOP 09, NK											30,46	3
Celkem	100	9	100	9	100	9	100	9	100	9	100	9
Volební účast (%)	65,44		62,27		67,86		74,11		70,21		67,47	

Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

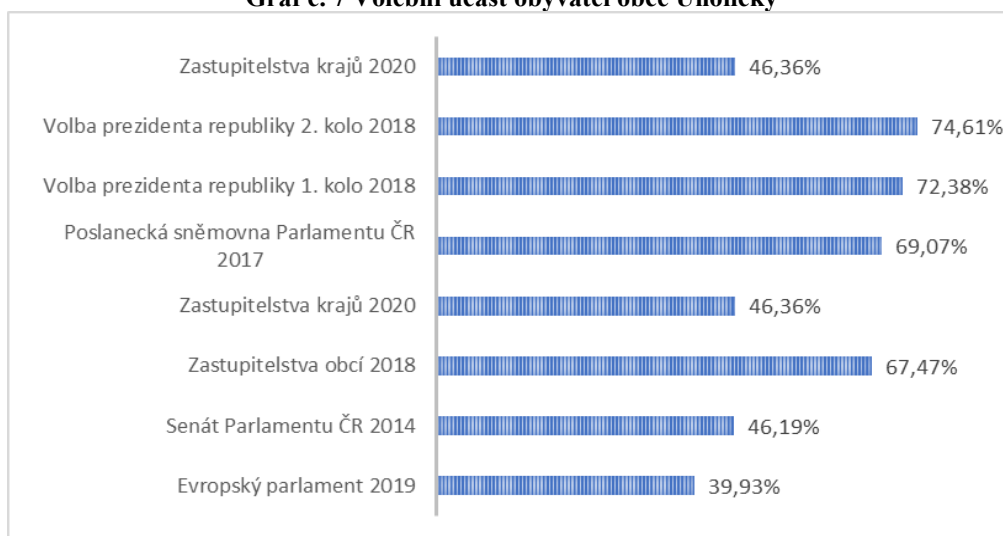
4.6.2 Volební účast

Jedná se o základní ukazatel angažovanosti občanů v dění na politickém poli, jenž je snadno srovnatelný s okresním, krajským a celorepublikovým průměrem.

Z pohledu různých typů voleb, které proběhly od roku 2014, obyvatelé obce projevili největší zájem o prezidentské volby s účastí 72,38 % v prvním kole a 74,61 % v kole druhém. S téměř 70 % účastí následují volby do poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. [Český statistický úřad, 2020]

Nejmenší zájem byl v případě voleb do Evropského parlamentu v roce 2019, jichž se zúčastnilo necelých 40 % občanů. Volby do Evropského parlamentu patří mezi jedny z těch, u kterých je celorepublikově nízká volební účast.

Graf č. 7 Volební účast obyvatel obce Úholičky

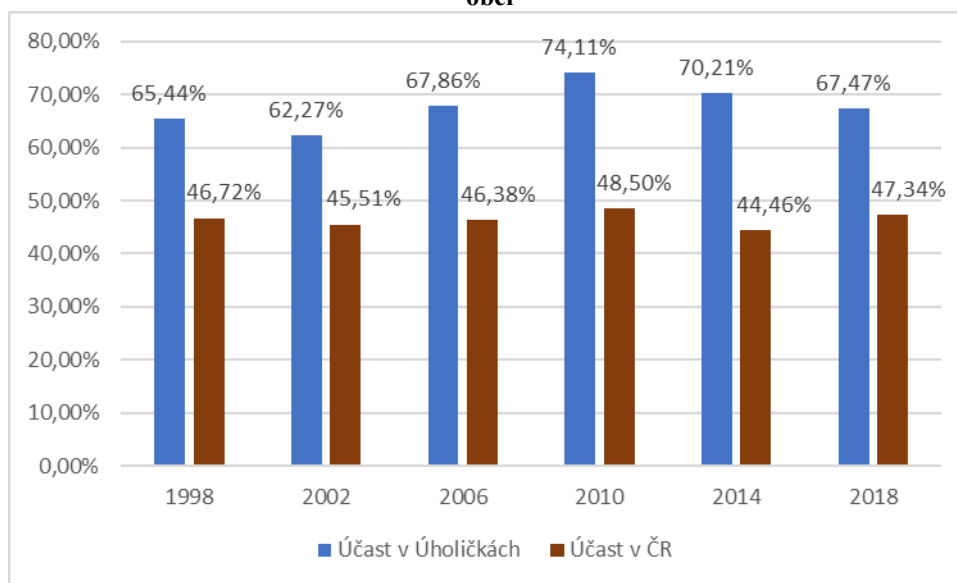


Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

V komunální sféře patří volby do zastupitelstva dané obce mezi nejdůležitější. Z volební účasti v těchto volbách, lze také vidět, jaký zájem občané projevují o správu a směřování jejich obce.

Úholičky mají dlouhodobě vysokou volební účast oproti celorepublikovému průměru. V posledních šesti volbách byl obecní průměr 67,89 %, zatímco celorepublikový byl necelých 46 %. [Český statistický úřad, 2020]

Graf č. 8 Srovnání volební účasti obyvatel obce Úholičky a průměru ČR ve volbách do zastupitelstva obcí



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

Nejvýraznější volby, zároveň s největší volební účastí, proběhly v roce 2010, které překročili 74 %. Vysvětlením tak velkého zájmu ze strany občanů, lze spatřit v dlouhodobě narůstajícím počtu kauz s původním vedením obce a osobou tehdejšího starosty Tomáše Divinou.

4.6.3 Účast občanů na zasedáních zastupitelstva obce

Účast občanů na zasedáních zastupitelstva představuje výrazný ukazatel míry participace občanů na politickém dění. Z dat získaných od vedení obce a z dostupných zápisů zastupitelstva z let 2018 a 2019, byla odhadnuta průměrná účast na 2 občany. Občané Úholiček i dle slov starostky Ing. Terezie Kořínkové, jeví malý zájem o veřejná zasedání, není tedy překvapením, že je navštěvují pravidelně starší obyvatelé obce. [Rozhovor, starostka obce]

Tabulka č. 13 Účast obyvatel obce Úholičky na zasedání zastupitelstva

Rok/Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
2018	0	3	0	x	x	2	x	x	2	x	5	3
2019	x	2	3	0	3	2	x	x	2	1	x	4

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ze zápisů jednání zastupitelstva obce

4.6.4 Zájmová sdružení a spolky

Občané se těší z pravidelně konaných karnevalů pro děti i dospělé, účastnit se mohou také vánočních/velikonočních dílen, lampionových průvodů, jejichž součástí je i

dětské divadlo. Koná se i tradiční svatomartinský průvod, vynášení Morany, společné oslavy příchodu adventu, čištění studánek. V obci také působí výtvarný či šachový kroužek. [Obec Úholičky, 2020]

Výrazným faktorem v kulturním životě je, dle slov zastupitele Pavla Sopera, blízkost obce Úholičky s hlavním městem Prahou: „Obec v takové blízkosti velkoměsta je vždy trochu předměstím. Drtivá většina občanů tam jezdí za studiem a prací a samozřejmě pak využívají i možností kulturního, společenského či sportovního vyžití, který Praha nabízí. To poněkud omezuje zájem o podobné akce konané u nás. Na druhou stranu mám v poslední době pocit, že se u části občanů daří povzbuzovat pocit přináležitosti k obci a zájem o obecní akce. Byl bych rád, aby se zapojovalo ještě více lidí, ale i tak musím přiznat, že v posledních několika letech obec viditelně ožila.“ [Rozhovor, zastupitel obce]

5 Porovnání komunální politiky a stylu řízení v obou obcích

Obě obce leží ve Středočeském kraji, konkrétně v okrese Praha-západ, a mají řadu podobných či stejných charakteristik. Zmínit lze především počty obyvatel obcí, v případě obce Únětice je to 804 obyvatel a v případě obce Úholičky pouze o 6 méně. Podobná je také rozloha obou obcí, která se liší pouze o přibližně 1 km² (3,15 km² oproti 4,26 km²). Zajímavostí je horopis obou obcí, neboť jsou situovány v údolí Únětického potoka, resp. Podmoránského potoka.

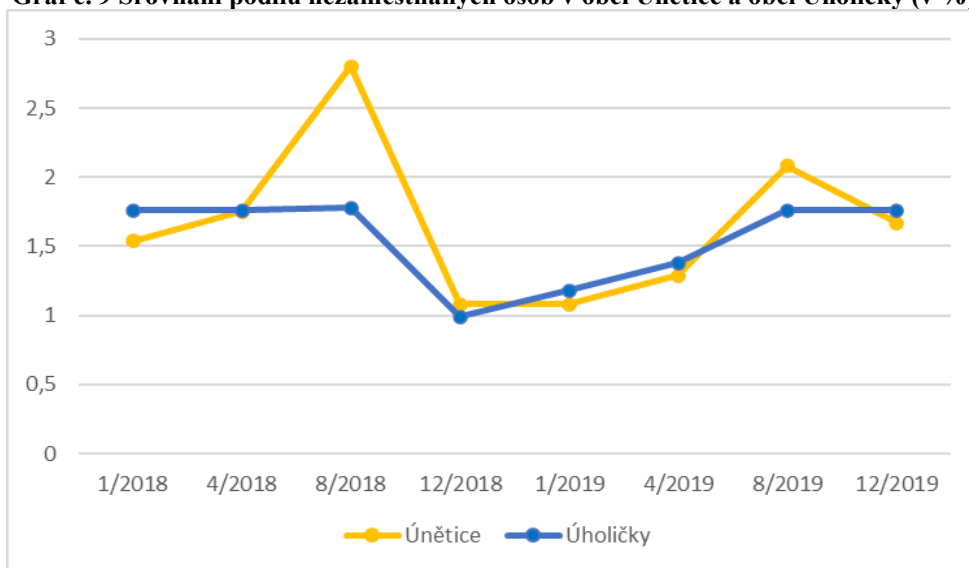
Vzhledem k tomu, že se jedná o spolu sousedící obce, jsou zde snahy o vzájemnou spolupráci. Příkladem je realizace polní cesty mezi Úněticemi a Úholičkami, smlouva Únětic se sborem dobrovolných hasičů Úholiček, nebo finanční příspěvek na chod a údržbu únětického hřbitova. Ne všechny projekty jsou ve výsledku úspěšné, což je případ společného fotbalového hřiště/klubu, nebo spolupráce v rámci školy.

5.1 Demografické a socioekonomické aspekty

Z pohledu věkové struktury jsou obě obce „mladší“ v porovnání s průměrem Středočeského kraje. Průměrný věk obyvatel v Úněticích je dokonce nižší než průměr v okrese Praha-západ a činí 38,2 let (v Úholičkách je to 40,4 let). Zásadní rozdíl je patrný při pohledu na věkové rozložení obyvatel. Únětice mají vyšší podíl obyvatel v předproduktivním věku (0-14 let), který dosahuje na úroveň necelých 24 %, oproti tomu Úholičky mají vyšší podíl obyvatel v produktivním věku (15-64 let), činících 63,9 %.

Podíváme-li se na graf vývoje úrovně nezaměstnanosti z období před koronavirovou krizí, můžeme pozorovat, že zatímco v Úholičkách se hodnota pohybovala kolem průměru 1,5, tak u Únětic byly výkyvy hodnot větší. Obě obce se však dlouhodobě drží pod průměrem Středočeského kraje.

Graf č. 9 Srovnání podílu nezaměstnaných osob v obci Únětice a obci Úholičky (v %)



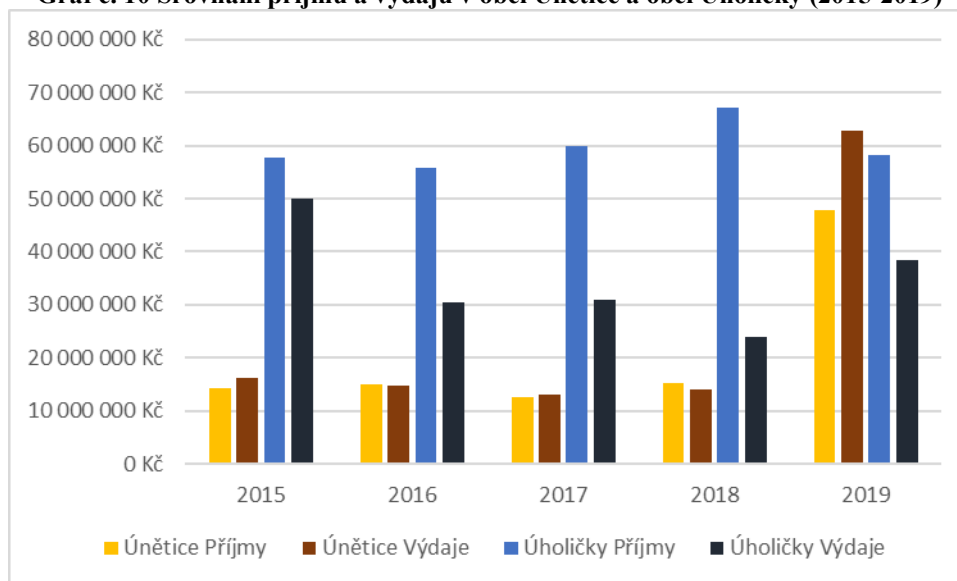
Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

Vybavenost obou obcí je z pohledu dopravní obslužnosti na dobré úrovni, neboť zde najdeme dvě autobusové linky, to je dáno především blízkostí hlavního města Prahy. Obec Úholičky však navíc disponuje přístupem k vlakovému spojení a k přivozu. Shodně tristní je oblast zdravotnictví kvůli absenci ordinace praktického lékaře a lékárny. Obci Úholičky schází základní škola, oproti Úněticím tak může rodinám poskytnout pouze služby mateřské školky.

Oblast, ve které se obce diametrálně liší, jsou finance. Graf příjmů a výdajů obcí nám jednoznačně ukazuje výrazný nepoměr na příjmové stránce rozpočtů. Únětice standardně (rok 2019 byl nestandardní díky mimořádným dotacím) hospodaří s příjmem rozpočtu do 15 mil. Kč, což je přibližně čtvrtina příjmů Úholiček. Obě obce mají stálý příjem z kompenzací. Únětice ve spojení s Letištěm Václava Havla, které přispívá částkou přibližně 1,4 mil. Kč za hlukové znečištění. Úholičky získávají až 40 mil. Kč za odpad uložený na skládce. To potvrzuje i dlouhodobý stav financí jednotlivých obcí, kdy Únětice jsou dlouhodobě v deficitu a ve velké míře spoléhají na financování z přijatých transferů (dotace). Vyrovnávací je rozpočet obce Úholičky, což jim umožňuje rozsáhlé investice nejen do občanské vybavenosti, ale i do ochrany životního prostředí.

Participativní rozpočtování není ani u jedné z obcí tradiční součástí rozhodovacího procesu. Větší zkušenosti mají Úholičky, jenž participativní rozpočet zavedli v roce 2019, Únětice jsou teprve ve fázi testování tohoto přístupu.

Graf č. 10 Srovnání příjmů a výdajů v obci Únětice a obci Úholičky (2015-2019)



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

5.2 Politické aspekty

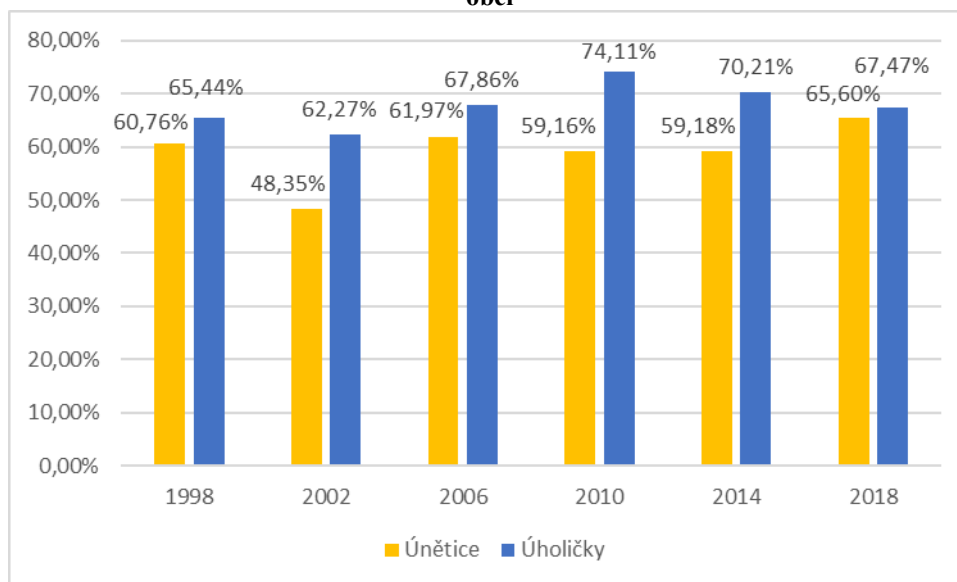
Ačkoliv v současné době kandidují v obou obcích vždy pouze dvě politická uskupení, která se skládají převážně z kandidátů bez politické příslušnosti, vznik této situace měl v každé obci rozdílný průběh. V Úněticích se až do roku 2010 voleb účastnilo 7 až 12 politických subjektů, s převahou nezávislých kandidátů či jejich sdružení. U Úholiček tato situace nastala později, až do roku 2018 se o přízeň voličů ucházelo 3 až 5 politických subjektů, často se zastoupením parlamentních politických stran.

Byť mají obce stejný počet politických subjektů i téměř shodný počet obyvatel, liší se počtem zastupitelů v úřadu. Únětice se drží minimálního počtu 7 zastupitelů stanoveného zákonem, Úholičky dobrovolně zvýšili jejich počet na 9. V obou obcích lze identifikovat na pozici starosty obce výraznou osobnost, která zásadním způsobem formuje pohled na směřování obce. Menší nuance lze spatřovat při hledání shody nad kroky obce, kde v Úněticích se v zásadě vytrácí stranickost. Samotný rozhodovací proces se může jevit důkladnější v Úholičkách, kde je zřízeno celkem 5 odborných komisí sloužících jako poradní orgán, a institut tzv. před-schůzí zastupitelstva obce.

Podstatným aspektem pro získání představy o stavu demokratického procesu v obci, je míra angažovanosti jejich občanů. V tomto směru mají obě obce vysokou míru angažovanosti, vyplývající z volební účasti, která se pro volby do obecního zastupitelstva

drží vysoko nad celorepublikovým průměrem (45 %), u Únětic o 15 %, v případě Úholiček dokonce o 20 %. Přímá angažovanost občanů na zasedáních zastupitelstva je vyšší u Únětic, kde je to 5 občanů, oproti 2 občanům v Úholičkách.

Graf č. 11 Srovnání volební účasti obyvatel obce Únětice a obce Úholičky ve volbách do zastupitelstva obcí



Zdroj: vlastní zpracování z dat ČSÚ

6 Závěr

Záměrem diplomové práce bylo porovnání a následné zhodnocení politické situace v rámci obecní samosprávy, zaměřené na řízení a rozvoj obce. Také zjistit postavení lokálních politiků a angažovanost obyvatel při rozhodování a směřování obce. Dílčími oblastmi zájmu bylo charakterizovat socioekonomické ukazatele zvolených obcí, identifikovat aktéry politického procesu a popsat mechanismus rozhodování místní samosprávy v oblasti rozvoje.

Během zpracování práce byly analyzovány dvě sousedící obce Středočeského kraje, Únětice a Úholičky, které jsou si v mnoha aspektech podobné, ale lze nalézt specifické faktory vytvářející odlišné příležitosti pro rozvoj. Nejvýraznějším z nich je bez pochyb rozpočtová stránka, zejména na straně příjmů. Obec Úholičky má z tohoto pohledu lepší postavení, neboť získává vysokou finanční kompenzaci za uložení komunálního odpadu. Dovoluje tak obci dlouhodobě hospodařit s přebytkem při zachování vysoké míry investic do občanské vybavenosti.

Dominantními aktéry a iniciátory politického procesu u obou obcí jsou jejich starostové, kteří zároveň mají také silnou rozhodovací roli. To vychází mimo jiné z dlouholetých zkušeností z lokální politiky. Ing. Vladimír Vytiska zastává roli starosty obce Únětice již celých 28 let a Ing. Terezie Kořínková roli starostky Úholiček celých 10 let. Potvrzuje to i výzkumný předpoklad, že jsou to právě starostové, kteří jsou v takto malých obcích klíčovým hybatelem v rozhodovacím procesu.

Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s představiteli vedení obcí bylo možné objasnit rozložení kompetencí a postavení jednotlivých zastupitelů v rámci rozhodovací struktury obce. Přestože starostové jsou výraznými aktéry, v obou obcích mají své místo i další členové zastupitelstva, včetně těch opozičních. V rámci Únětic je to dáno maximální možnou snahou o široký konsensus napříč zastupitelstvem. Úholičky své zastupitele pak začleňují do poradních komisí, které starostce obce poskytují odborná stanoviska pro jednotlivé oblasti, a shoda je zjišťována na před-schůzích. Potvrzuje to teoretický předpoklad, že zastupitelé na malých obcích nemají pouze reprezentativní úlohu, ale aktivně se podílejí na rozhodování a chodu celé obce, což lokální politický systém zásadním způsobem odlišuje od vyšší politické úrovně.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Seznam odborné literatury

BALÍK, S. (Ed.) *Komunální volby v České republice v roce 2002*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2003, ISBN 80-210-3211-1.

BALÍK, S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In Fiala, P., Strmiska, M.: *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno: CDK, 2005.

BALÍK, S.: *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J.: *Komunální politika malých obcí a její neformální aspekty*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Katedra sociologie.

BERNARD, J.; KOSTELECKÝ, T.; ILLNER, M.; VOBECKÁ, J.: *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011. 237 s. ISBN 978-80-7419-069-8.

BROKL, L.: *Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-48-6.

BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J.; HAJNÝ, P.; KOPŘIVA, R.; NEUMANOVÁ, T. (eds.): *Obce jako aktéři politického procesu: komunitní studie regionálních politických systémů a problematika metodiky jejich zpracování*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2005, ISBN 80-213-1326-9.

BUBENÍČEK, V.; KUBÁLEK, M.: *Konfliktní linie v malých obcích*. *Acta Politologica* 2(3), 2010, 30-45.

ČMEJREK, J. a kol.: *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, J.: *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4

ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J.: *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.

ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; LUHANOVÁ, M.: *Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia*. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004, ISBN: 80-213-1157-6.

ČOPIK, J.: *Proměny a kontinuita české komunální politiky. Územní samospráva v nové době (1850-2010). Díl I – do roku 1945*. Praha: Scriptorium, 2014.

HEINELT, H.; HLEPAS, N. K. Typologies of Local Government Systems. In Bäck, H., H. HEINELT, A. Magnier (eds.): *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006.

HEINELT, H.; MAGINER, A.; CABRIA, M.; REYNAERT, H. (eds.): *Political leaders and Changing Local Democracy. The European Mayor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2018. ISBN 978-3-319-67410-0.

HUDÁK, J.; JÜPTNER, P.; SVOBODA, J. (eds.): *Komunální politické systémy*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2003, ISBN 80-7308-056-7.

CHYTILEK, R.; ŠEDO, J.; LEBEDA, T.; ČALLOUD, D. (2009): *Volební systémy*. In Taagepera, R. (1998): *Effective Magnitude and Effective Thresholds. Electoral Studies*. Great Britain: Elsevier.

JÜPTNER, P.: *Komunální koalice a politické modely*. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.

KOPŘIVA, R.; ČOPIK J.; ČMEJREK, J.: *Mechanismy rozhodování o investičních záměrech a rozpočtech obcí*. Sociológia, 2017, Vol.49 no. 5, Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, ISSN 1336-863.

KOUDELKA, Z.: *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5

KUBÁLEK, M.; BUBENÍČEK, V. (2012). *Charakter lokální politiky v suburbánním politickém prostoru*. Acta Politologica 4, 3, 284-305. ISSN 1803–8220.

MOURITZEN, P. E.; SVARA, J. H.: *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2002.

OUTLÝ, J.: *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. Politologická revue č. 2, Praha: Česká společnost pro politické vědy, 1994-. ISSN 1211-0353.

OUTLÝ, J.: *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. Politologická revue č. 2, 2003, s. 17 – 44.

PEKOVÁ, J.: *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PROVAZNÍKOVÁ, R.: *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2007. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-2097-5

RINGLEROVÁ, Z.: *Typologie komunálních systémů*. In JÜPTNER, P.; POLINEC, M.: *Evropská lokální politika 2*. Praha: Institut politologických studií FSV UK, 2009

ŘÍCHOVÁ, B.: *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-461-3.

ŠVEC, K.; JÜPTNER, P.; ŘÍCHOVÁ, B.; RIEGL, M.: *Analýza politiky a političtí aktéři: možnosti a limity aplikace teorií v příkladech*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. ISBN 978-80-7419-187-9.

VANÍČEK, J.: *Lokální politika: distanční studijní opora*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav veřejné správy a regionální politiky, 2009. ISBN 978-80-7248-558-1.

ZAPLETALOVÁ, M.; SOUKUP, M.; ŠARADÍN, P. (2020). Praxe participativních rozpočtů v České republice. Případová studie obce s rozšířenou působností Semily. *Sociológia – Slovak Sociological Review*, 52(2), 180-200. 0049-1225. DOI: <https://doi.org/10.31577/sociologia.2020.52.2.8>

7.2 Internetové zdroje

Volební server volby.cz. [on-line]. [cit. 2020-09-15]. Dostupný z: <<http://www.volby.cz>>

Český statistický úřad. [on-line]. [cit. 2020-09-10]. Dostupný z: <<http://www.czso.cz>>

Obec Únětice [online]. [cit. 2020-8-20]. Dostupné z: <<http://unetice.cz>>

Obec Úholičky [online]. [cit. 2020-8-20]. Dostupné z: <<http://obec-uholicky.cz>>

Česká společnost pro politické vědy (ČSPV) [online]. Česká společnost pro politické vědy [cit. 2020-10-05]. Dostupné z: <<http://cspv.cz>>

Registr komunálních symbolů [online]. Parlament České republiky [cit. 2020-11-10].
Dostupné z: <<https://rekos.psp.cz>>

Participativní rozpočet [online]. 2017 [cit. 2020-10-24]. Dostupné z:
<<https://www.participativni-rozpocet.cz/>>

Prague Airport Region (PAR) [online]. [cit. 2020-8-20] Dostupné z:
<<http://airportregion.cz>>

Portál územního plánování [online]. [cit. 2020-10-25]. Dostupné z:
<<http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>>

Monitor: Monitor - kompletní přehled veřejných financí [online]. Ministerstvo financí ČR
[cit. 2020-09-28]. Dostupné z: <<https://monitor.statnipokladna.cz/>>

Regionální informační systém (RIS) [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit.
2020-11-21]. Dostupné z: <<https://www.risy.cz/cs/>>

Sdružení místních samospráv (SMS ČR) [online]. [cit. 2020-11-21]. Dostupné z:
<<https://www.smscr.cz/>>

KurzyCZ: Únětice, obec v okrese Praha-západ - Města a obce [online]. [cit. 2020-11-21].
Dostupné z: <<https://www.kurzy.cz/obec/unetice-okres-praha-zapad/#udaje>>

KurzyCZ: Úholičky, obec v okrese Praha-západ - Města a obce [online]. [cit. 2020-09-08].
Dostupné z: <<https://www.kurzy.cz/obec/uholicky/#udaje/>>

MVČR. Kandidatura ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2010 [online]. Odbor
všeobecné správy, 23.7.2010 [cit. 2020-10-08]. Dostupné z:
<<http://www.mvcr.cz/clanek/vyhlasene-v-roce-2010-kandidatura-ve-volbach-do-zastupitelstev-obci-v-roce-2010.aspx>>

Veřejný rejstřík a sbírka listin [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR [cit. 2020-09-21].
Dostupné z: <<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik>>

Population Projections for Japan (January 2012): 2011 to 2060 [online]. National Institute
of Population and Social Security Research in Japan, 2012, 45 [cit. 2020-11-21].
<Dostupné z: http://www.ipss.go.jp/site-ad/index_english/esuikei/ppfj2012.pdf>

Aktuálně.cz: Odsouzený muž dál vládne obci u Prahy. Je neodvolatelný [online]. 2009 [cit. 2020-09-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odsouzeny-muz-dal-vladne-obci-u-prahy-je-neodvolateln/r~i:article:628609/>

7.3 Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 128/2000 Sb., zákon o obcích (včetně pozdějších novelizací)

Zákon č. 491/2001 Sb., zákon o volbách do zastupitelstev v obcích

7.4 Písemnosti

Rozpočty obce Úholičky pro období 2015 – 2019

Rozpočty obce Únětice pro období 2015 – 2019

Strategický plán obce Úholičky (2019 – 2022)

Strategický plán obce Únětice (2011 – 2015)

Zápisy z jednání zastupitelstva obce Úholičky

Zápisy z jednání zastupitelstva obce Únětice

7.5 Rozhovory

Rozhovor se starostou obce Únětice p. Ing. Vladimírem Vytiskou ze dne 16. 01. 2020

Rozhovor s místostarostou obce Únětice p. Pavlem Svobodou ze dne 18. 01. 2020

Rozhovor se starostkou obce Úholičky pí. Ing. Terezií Kořínkovou ze dne 21. 07. 2020

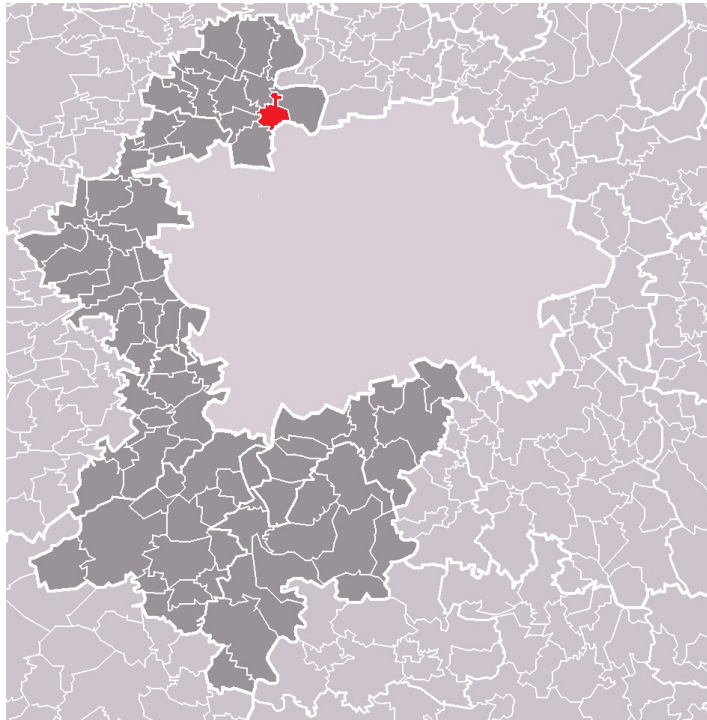
Rozhovor se zastupitelem obce Úholičky p. Pavlem Soperem ze dne 23. 02. 2020

8 Přílohy

8.1 Obrázky a fotogalerie

8.1.1 Obec Únětice

Obrázek č. 1 Umístění obce Únětice v rámci Středočeského kraje



Zdroj: Wikimedia Commons

Obrázek č. 2: Znak a vlajka obce Únětice



Zdroj: Registr komunálních symbolů

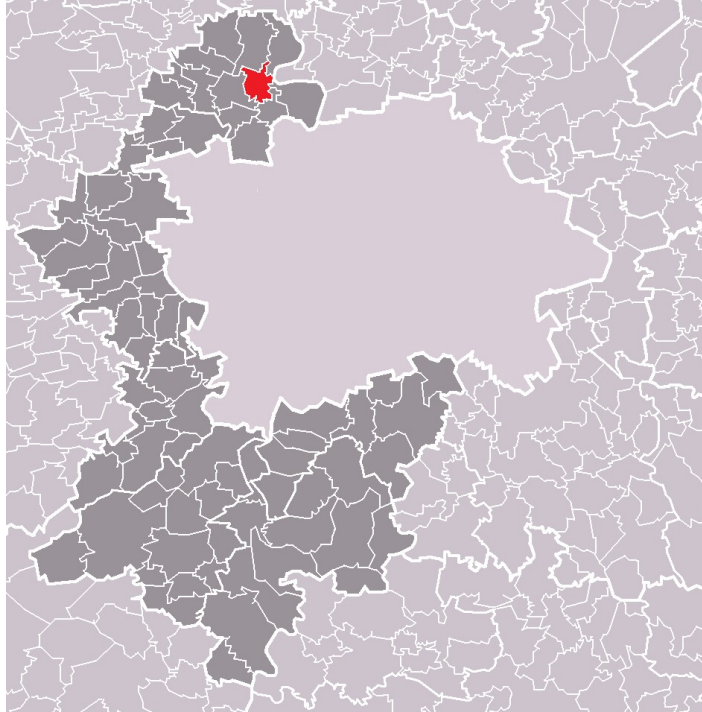


Zdroj: Wikimedia Commons

Únětický pivovar, kostel Nanebevzetí Panny Marie, letecký snímek obce, obecní úřad, kaple sv. Jana Nepomuckého

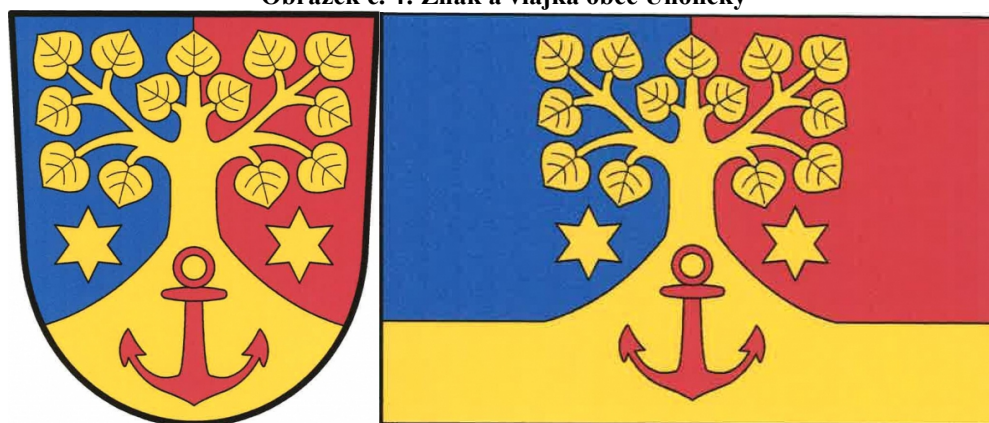
8.1.2 Obec Úholičky

Obrázek č. 3 Umístění obce Únětice v rámci Středočeského kraje



Zdroj: Wikimedia Commons

Obrázek č. 4: Znak a vlajka obce Úholičky



Zdroj: Registr komunálních symbolů



Zdroj: Wikimedia Commons

Zámek Úhličky, skládka komunálního odpadu v Úhličkách, pohled na Řežský meandr, oblast Podmoráň, náves v Úhličkách, obecní úřad Úhličky

8.2 Otázky k rozhovorům

8.2.1 Rozhovor se starostou obce Únětice (Ing. Vladimír Vytiska)

- **Co vše obnáší Vaše pozice na postu starosty obce Únětice?**

Tato pozice obnáší širokou škálu činností a v první řadě je nutné říct, že to všechno určitě nedělám sám. Aktuálně to máme rozdělené, že já jsem neuvolněný starosta a mám dva místostarosty, z nichž jeden je také neuvolněný a jeden uvolněný. Jeden z nich má na starosti veškeré práce v terénu a vše co se provádí, a dále se stará o investice, které zrovna probíhají. Takovou tu operativu, tzv. „day management“. Druhý místostarosta má zase na starosti strategický rozvoj, územní plán a takové věci. Ve výsledku to všechno je vlastně zodpovědnost starosty, takže já o tom musím mít nějaký přehled. Potom tady máme širokou agendu se hřbitovem a podobně. Tak na to je zde také člověk, a to ze své pozice také zastřešuji. Je to velice široký okruh.

- **Jak dlouho jste již ve své funkci?**

Tento rok to bude již 28 let.

- **Z jakého důvodu jste se rozhodl kandidovat?**

Do politiky jsem šel tenkrát po revoluci, byla to příležitost, jak realizovat celou řadu nápadů a jak zde také něco změnit. Ze začátku šlo hlavně o to vybudovat prostory, kde se lidé setkávají, kde mají možnost komunikaci bližší, protože to tady tak úplně nebylo. Zkultivovat ty prostory, kde se setkávají ať už je to veřejná doprava nebo obchod, vlastně i hospoda, případně školka, škola a tak dále. Také se nám podařilo z větší části vybudovat novou síť chodníků, které tu dlouhodobě chyběli nebo byli ve špatném, stavu.

- **Kam především směřují obecní výdaje a proč?**

V posledních letech asi nejvíce stojí obec investice do různých projektů, těch je tu celá řada. Jeden z takových velkých je rekonstrukce školy, ale jsou to i investice do kanalizace, komunikací a celkově bezpečnosti v obci.

- **Jaké jsou vazby obce Únětice s obcí Úholičky? Máte s ní nějaké společné investiční plány či společně řešíte nějaké problémy?**

Obec Úholičky je velmi podobná Úněticím, co se týče té rozvojové strategie, počtu obyvatel, umístění v údolí nebo velikostí. To je všechno hrozně podobné. To nás určitě sbližuje a my s jejich zastupitelstvem, nebo hlavně s paní starostkou, komunikujeme

docela dost. Je tady pár věcí, které společně řešíme, jedna z nich, která je velmi viditelná je polní cesta mezi námi, která navazuje na polní cestu, kterou vybudovali v Úholičkách už před pár lety. A v současné době jsme to dotáhli až sem do Únětic, takže tu máme takovou spojnicí mezi námi. V posledních letech jsme debatovali i o jisté formě možné spolupráce, při rozvoji naší školy, ale tyto úvahy v závěru nikam nedospěli. Ono to také bylo asi kvůli tomu, že Úholičtí chodí do školy v Roztokách, kam mají dobrou dopravu.

Zásadní rozdíl, a z toho vyplývá rychlost, dynamika a podoba rozvoje obce, je v tom, že Úholičky mají úplně jiné finanční možnosti. Tam hraje významnou roli skládka. Takže oni mají řekněme 6 až 8krát větší rozpočet. A to už poměrně delší dobu, kdy se tam tolik nestavělo, takže oni mají sta miliony připravené, které mohou využívat. U nás jsme často rádi, když získáme nějaké výraznější dotace, i tak to pro nás většinou znamená zadlužení. Aktuálně máme jeden stálý externí zdroj, jako oni mají tu skládku, a to je letiště, se kterým máme dohodnuté dlouhodobé smlouvy jako kompenzaci z negativních vlivů. A to se jedná řekněme o milion až milion a půl ročně, což nám samozřejmě pomáhá, ale nestačí to. Určitě ta spolupráce z titulu té velikosti je logická, a my se jí určitě nebráníme. Například teď jsme uzavřeli smlouvu s jejich hasičským sborem, oni mají dobrovolné hasiče. My jsme je tady také měli, ale u nich to vydrželo a jak začali více využívat ty peníze, co mají, tak si pořídili i lepší techniku a vybavení. Tak jsme uzavřeli smlouvu, že budou působit i u nás. To je další taková ukázka naší spolupráce, ale logické spolupráce.

Byl tady velmi odvážný plán společně s Úholičkami. Jednalo se o vybudování fotbalového hřiště. My ho nemáme a oni také ne, přeci jen máme společné to údolí, takže je těžší najít volnou a rovnou plochu. Tak v jednu dobu tu byl na stole návrh od Úholiček, že bychom společně ještě s Žalovem, postavili na hranicích fotbalové hřiště, které bychom provozovali společně. A protože je tu dominantní kopec mezi námi – Hřivnáč, tak že by to mohl být klub SK Hřivnáč, jako společný fotbalový tým. Nápad to byl nesmírně zajímavý a já bych ho určitě podpořil. Nakonec to neklaplo, především asi proto, že ten fotbal je taky hodně lokálně patriotická záležitost a každá obec si to ráda buduje sama, takže i z toho pohledu to byl hodně odvážný nápad.

- **Jak moc se občané obce zapojují do veřejného, kulturního a politického života v obci?**

Do veřejného a politického života, to je celkem široké téma, vlastně i ta kulturní sféra. My zde máme hned několik uměleckých sdružení, například sdružení Kravín nebo ochotnické divadlo DivOch, a tam je účast celkem velká. Jinak se často pořádají hudební akce v pivovaru a každoročně se snažíme udržovat vinobraní, které je ve vinařství U Karla či Masopust, který pořádáme společně s Roztoky a účastní se ho i lidi ze Suchdola. Takže tohoto se naši taky účastní, jinak by to nemělo cenu vůbec pořádat.

- **Jeví občané zájem o obecní volby a kontrolují následně práci zastupitelů?**

Já bych řekl, že zájem občanů na tom, aby to v obci fungovalo je velký, lze to vidět i na nadprůměrné účasti u voleb, ale také u různých veřejných zasedání, kam mohou přijít.

- **Bere zastupitelstvo nějakým způsobem na zřetel názory občanů při rozhodování o investicích?**

My se snažíme veškeré návrhy a možné projekty občanům prezentovat a získat tak od nich zpětnou vazbu, mimo jiné se pokoušíme všem naslouchat a pokud někdo přijde se zajímavým návrhem, tak to na zasedáních rádi probereme.

- **Jaký má obec výhled do budoucna? Kam budou směřovat budoucí investice?**

Naším hlavním projektem je místní škola a školka. Plán pro školu bylo každoročně otevřít jednu třídu. To se řeší, plní. Nyní máme čtyři třídy a příští školní rok, máme v plánu otevřít pátou třídu a tím ten projekt vlastně skončí v té fázi budování základní a mateřské školy a vlastně i budování potřebné infrastruktury, tj. oprava základní staré historické budovy a dostavba školy. Takže to je do příštího roku. Celé to je investice, a to bez přehánění, možná i investicí století, protože se jedná o zhruba šedesát miliónů korun, což je při našem deseti miliónovém rozpočtu opravdu hodně. Nám se sice podařilo sehnat významné dotace, ale stejně to bude znamenat zadlužení. My máme úvěr na pětadvacet let, který se snažíme získáním co největšího množství nějaké finanční pomoci, ještě v aktuálním roce snížit, ale i přesto to bude znamenat zadlužení na minimálně ještě deset let. Ale dá se říct, že v posledních dvaceti letech, kdy se, řekněme, masivněji investovalo, tak v té době byla, jednak zbudovaná ta škola a jednak postupně ve třech etapách kanalizace a dobudování vodovodu. Prostě už rekonstrukce vodovodu, protože vodovod už je tady hodně starý, takže se při té kanalizaci opravovala i ta voda. Dá se říct, že to je z devadesáti pěti procent hotové, tam chybí už jen některé lokality. Takže tohle to je zásadní investice. No a vlastně při tom se opravili i komunikace, které také z nějakých osmdesáti procent jsou v poměrně

slušném stavu. Takže tohle to zbývá dodělat. Pořád jsou v plánu ty veřejné prostory, tam máme stále co řešit. Zvyšování bezpečnosti chodců, což je pro nás tady v údolí, kde je spousta zatáček docela složité. Takže tam bude pořád co, třeba osvětlení. To není jen doplňování té sítě, u toho osvětlení je to komplexní problém, protože to je jednak kvalitnější osvětlení, snižování světelného smogu, a to jednak kvalitou a pak režimem fungování toho osvětlení. Kdy chceme zavést takový způsob osvětlení, že se to bude o půlnoci zhasínat a rozsvítí se to jen když tam bude pohyb. Což není úplně tak snadné, aby to každý pes nerozsvítíl. Ale je to možné a takové možnosti jsou.

Když mluvíme o kanalizaci, tak co jsem předtím říkal, tak to se týkalo té sítě v Úněticích. Takže tam bychom měli mít kapacitu a vlastně tu vybavenost zajištěnou, problém je ta koncovka, protože my jsme připojený převaděčem do Roztok na čistírnu. A roztocká čistírna má v současné době, se blíží hranici své kapacity a ten problém se bude muset řešit. Takže pakliže mluvíme o zásadní a větší investici, tak je to zrovna tato investice. A je to nejen otázka peněz, ale i otázka řekněme legislativně administrativní, protože ta čistírna nám nepatří, patří městu Roztoky. My jsme zvyklí, vzhledem k naší velikosti, děláme všechny ty infrastrukturní projekty s dotacemi. Jakmile jsme investičně připravení. Tak se snažíme ze všech možných stran, kde se dá sehnat nějaká finanční pomoc, na tyhle větší jednorázové investice. Což v případě, že se nejedná o náš majetek, jako je ta koncovka v roztokách je složitý. Takže to je věc, která nás čeká. Řešit to buď přímo s těmi Roztoky anebo i možná přímo tady v Úněticích, nějakou možná separátní čistírnou, což je taková možnost, kterou aktuálně zkoumáme. Byť to není úplně standardní, před pár lety bychom takhle ještě neuvažovali, to jsme prostě měli dané, že budeme soustředit všechno v té jedné čistírně v Roztokách, kde je ta efektivnost, bezpečnost čištění a bezpečnost provozu čištění odpadních vod dobrá. Ale je to složité, když nad tím nemáme vliv, kontrolu. Takže zkoumáme i tady s místním pivovarem, protože ten produkuje také nějaké množství znečištění, i jiné možnosti. Ale není to vůbec jednoduché.

- **Jak vnímáte blízkost hl. m. Prahy? Co to pro obec znamená? Co to obci přináší?**
Blízkost Prahy má na naši obec samozřejmě velký vliv a přináší, jak mnoho pozitivních faktorů, tak ale i těch negativních, nebo spíše těch, které obec musí nějakým způsobem výrazně řešit. Jedním z takových problémů se pro nás jeví dopravní infrastruktura, doprava tranzitní a vlastně i doprava klidu či parkování.

Nás v příštích letech určitě čeká, v několika etapách, rekonstrukce mostů ve Statenicích, Černém Volu a rekonstrukce celého průtahu Roztoky. A pak tedy ta objízdná trasa i pro autobusy bude tudy, čemuž ta pozemní komunikace neodpovídá. Souvisí to i s dlouhodobou bezpečností pro chodce. Vlastně máme problém s tím, že bychom rádi ten provoz zklidnili, zpomalili. Nám se zdá, že ten provoz, dle současných regulí dopravního inspektorátu středočeského kraje neodpovídá úplně tomu, jak běží život v obci. Ono se to spíše blíží k tomu městskému provozu kvůli hustotě osídlení a také díky tomu, že je zde mnoho turistů o víkendu. Dopravní inspektorát a celkově středočeský kraj má nastavená taková pravidla, že na ty komunikace nelze prostě dělat zvýšené přejezdy a jinak působit na to zklidnění té dopravy, protože to podle jejich pohledu odpovídá městskému provozu. Je to prostě obecný problém, že ten prstenec kolem Prahy nemá žádnou vlastní reguli, že ty specifika nejsou zohledněny. Jsme prostě Středočeský kraj, tady hned za tím vodojemem je hranice Prahy, a když to vezmu tak pár set metrů a jsme v Praze. Nyní jsem také četl petici Jesenického starosty na zajištění bezpečnosti po tom metropolitním prstenci kolem Prahy, protože je spousta vloupaček, hlavně na jihu kolem Prahy. A dlouhodobě chybí stovky policistů kolem Prahy, takže ta bezpečnost prostě není zajištěná a neodpovídá to té hustotě osídlení. Tyhle věci, které vycházejí z toho příměstského prostředí nás rozhodně čekají a čeká nás i jejich řešení. Budeme muset vyvinout tlak, možná i nějak společně, na stát a pokusit se najít adekvátní řešení.

Co se dalších takových vlivů Prahy týče, tak v posledních dvou letech my zpracováváme nový územní plán, a ten územní plán nepočítá s extenzivním rozvojem na zelených plochách, loukách, polích. To jsme se snažili omezovat už v tom stávajícím plánu, ale teď tam není žádná taková plocha. V těch posledních dvou letech, a to je také takový vliv nebo jeden z trendů, které se prosazují v Praze. V Praze v územním plánu, který je teď aktuální neboli metropolitní plán. A tenhle metropolitní plán má jednu zásadní charakteristiku, a to snahu o nerozšiřování extenzivní, jako do šířky Prahy, jako do zelených ploch v okolí Prahy, ale zahušťování zástavby uvnitř nevyužívaných ploch. A já si myslím, že je to správný trend, samozřejmě při zachování nějakého významného procenta a správného rozmístění zeleně a veřejných volných ploch. Tak je to asi správně je to lepší než aby ta Praha vyvřezla úplně ven.

Ale nás to vlastně zastihlo taky, protože tady v obci je jedna velká lokalita v centru, tady před obecním úřadem a potom ještě bývalý velkostatek pod kostelem. Ten statek, můžeme říct, že je brownfield vlastně. Donedávna to patřilo zemědělskému podniku, předtím to bylo církve. Čekalo se na to až se dokončí restituční jednání, potom co to skončilo, tak jsme se to pokoušeli koupit. To se nepovedlo, hlavně protože to bylo hodně drahé. Takže teď to má nového majitele a ten uvažuje přesně tak, jak se uvažuje v Praze podle metropolitního plánu. On přišel s návrhem zástavby bytovými domy, který zahrnuje i lokalitu sv. Jan, kde je místo pro jeden bytový dům. Teď stojíme před problémem, jak se vypořádat s tím, že máme tady návrh na zhruba pět bytových domů, možná šest. Řádově by se jednalo, ne o desítky ale možná stovky bytů. Což je poměrně hodně, my máme dvě stě padesát rodinných domů, máme tady v současné době tři bytové domy, dohromady čtyřicet, padesát bytů. Když by se to všechno postavilo, tak bychom možná měli více bytů než rodinných domů. Což je pro tu obec i značná změna, protože lidé, kteří bydlí v bytech, možná z poloviny v nájemním bydlení, tak to není žádné rezidenční bydlení. To jsou lidé, kteří se tady zdrží často jen rok, dva. A to je samozřejmě složitější pro veřejný život. Tito lidé se logicky za rok, za dva neintegrují. Musejí platit nájem a myslet na budoucnost, takže nemají ani čas se tu nějak angažovat. Takže to samozřejmě představuje problém. Dále technické problémy, jako je kapacita té čističky nebo to parkování v klidu a doprava. Tak to představuje opravdu velký problém. Na druhou stranu tenhle ten brownfield je dneska hospodářský dvůr, který je zavřený. A uprostřed obce tvoří takovou enklávu zavřenou, kterou je nutné obcházet. Takže když by se tohle to realizovalo, tak by to celé mohlo být otevřené, mohlo by to přinést další veřejné prostory, a i průchody pro pěší obyvatele, což by napomohlo bezpečnosti. Takže to je samozřejmě teď důležité a je to otázka, které toto zastupitelstvo bude řešit a možná i zastupitelstvo příští. Ten rozvoj se tímto směrem ubírat asi bude, přeci jen ty byty tu chybí a chybí i v Praze. Jen je teď nutné najít optimální řešení a tu nejvhodnější podobu.

Představuje to aktuálně velký problém a my se budeme muset snažit sehnat si konzultanty, shromáždit k tomu co nejvíce informací a najít optimální řešení. Tak abychom vlastně nezazdili ten podnikatelský plán, abychom se tím nezbavili výhod, které nám z toho mohou plynout, ale zároveň aby nám to nepřerostlo a nemohli jsme to zvládnout. My budeme v blízké době projednávat územní plán a ten by nám měl posloužit jako nástroj pro snížení rizik ze zástavby. Což nebude jednoduché, protože my budeme muset myslet hodně dopředu, aby se nám to pak nevrátilo.

8.2.2 Rozhovor s místostarostou obce Únětice (Pavel Svoboda)

- **Kdo a jak sestavuje volební kandidátky?**

V naší obci jsme měli ve volbách 2 sdružení nezávislých kandidátů, kandidátky sestavuje jejich předseda, pokud existuje, případně dle zájmu a dohodou zúčastněných
- **Jak velké jsou investice do volební kampaně?**

Mohu mluvit za naše sdružení „Náš Holý Vrch“, kde to byly nízké tisíce korun. Volební kampaň děláme „po vesnicku“, osobně. Hlavním nákladem byl letáček s programem
- **Má volební kampaň velký význam?**

Mluvit o kampani je trochu nadnesené, význam ale samozřejmě má. Nicméně v malé obci to není úplně tak, že něco slíbíte a pak už to nikoho nezajímá...
- **Panuje mezi jednotlivými stranami velká rivalita?**

Myslím, že ne. Nejedná se o strany, ale volná sdružení, aktuálně je spolupráce myslím velmi konstruktivní, máme společné cíle – aby se nám v Úněticích dobře žilo.
- **Při rozhodování se zastupitelstvo spíše shoduje, či jsou rozličné názory?**

Názory jsou samozřejmě pestré, na podstatných tématech se nicméně snažíme najít plnou shodu.
- **Kdo přichází s návrhy na investice v obci?**

Vedení obce, zastupitelé, občané. Aktuálně experimentujeme s participativním rozpočtem mladých.
- **Jak vnímáte starostu obce?**

To je široká otázka. Starosty si velmi vážím pro celou řadu vlastností. Únětice jsou unikátním místem k životu a starosta na tom má velký podíl.
- **Jak byste zhodnotil změny v obci od roku 2006 do současnosti?**

Nejsem si vědom nějakého bodu zlomu v tomto roce, každopádně jde zhruba o období, od kdy se v obci pohybují i já. Obec se přiměřeně rozvíjí, naštěstí poměrně umírněně. Proběhla řada investičních akcí, kanalizace, aktuálně hlavní silnice atd. Zásadním bylo znovuotevření únětické školy, kterou aktuálně dostavujeme. Změny hodnotím pozitivně, spoustu práce je ale před námi, včetně dokončení územního plánu.
- **Jaký má obec výhled do budoucna?**

Já doufám, že pozitivní. Snažíme se...
- **Jakou roli hraje politická příslušnost při rozhodování o zásadních věcech v obci?**

Minimální. Snažíme se na problémy nahlížet racionálně, nikoliv politicky.
- **Jak vnímáte vztah mezi obcí Únětice a obcí Úholičky?**

Vztahy s Úholičkami máme přátelské, spolupracujeme například v kulturní oblasti, každoročně jsou společné akce.

8.2.3 Rozhovor se starostkou obce Úholičky (Ing. Terezie Kořínková)

- **Co vše obnáší Vaše pozice na postu starostky obce Úholičky?**

Korespondence, objednávky, smlouvy, dozory investičních akcí, tvorby investičních a strategických plánů, rozpočtů, výhledů, fondů, spolupráce s příspěvkovou organizací MŠ, se spolky, se seniory, se sousedními obcemi, činnost ve spolcích, dobrovolných svazcích obcí, komisích, reprezentace obce, příprava veřejných zasedání a porad zastupitelstva obce, zajištění voleb, administrace stránek, mobilního rozhlasu, atd.....

- **Jak dlouho jste již ve své funkci?**

Ve funkci starostky jsem desátým rokem.

- **Z jakého důvodu jste se rozhodla kandidovat?**

- Chceš něco změnit? Tak pro to něco udělej!

- **Kam především směřují obecní výdaje a proč?**

Investiční akce tak, aby bylo vše opravené a vybavené v době, když má obec příjmy. Současně byl vytvořen fond obnovy majetku a správa portfolia pro výhodné úročení obecních financí. Pokud můžeme, kupujeme pozemky.

- **Co bývá v lokální politice obecně největším důvodem rozporu? Jsou to osobní spory, majetkové spory, nebo něco jiného?**

9 zastupitelů, 9 pohledů na věc. Osobní ani majetkové spory nemáme. Vše se snažíme vydiskutovat, případně odložit a znovu probrat. Teprve poté předstupujeme na veřejnost. Pak se ale někdy stane, že veřejnost má jiný názor než my a projednáváme znovu.

- **Jaké jsou vazby obce Úholičky s obcí Únětice?**

Úholičky jsou do Únětic přiřazeny, máme předky na únětickém hřbitově, přispíváme na jeho provoz. Někdo navštěvuje i kostel. Dříve jsme byli i přiškoleni. Společnou akcí minulého roku bylo obnovení polní cesty mezi obcemi.

- **Máte s ní nějaké společné investiční plány či společně řešíte nějaké problémy?**

Viz. předchozí otázka

- **Jaké jsou v obci pořádané kulturní akce a kdo se na nich podílí?**

Pořádáme plesy, zábavy, slavnosti, tábory, pobyty, dílny, workshopy, setkání. Máme činné spolky a vedení obce

- **Jak moc se občané obce zapojují do veřejného, kulturního a politického života v obci?**

Ve spolcích jsou tzv. skalní, někteří jsou i členy více spolků. Každý zastupitel je člen nějakého spolku. Když je potřeba zapojí se i ostatní. Určitě ne všichni, ale hodně – viz. Vesnice roku v roce 2016.

- **Jeví občané zájem o obecní volby a kontrolují následně práci zastupitelů?**

Ve volbách je v obci vysoká volební účast dlouhodobě. Jak se dá práce kontrolovat? Účastí na veřejných zasedáních? Tak tam chodí málo lidí. Přečtením informací v novinách? Ty vycházejí každý měsíc a prostor mají i občané. Ve volbách? Jsme zvoleni potřetí...

- **Bere zastupitelstvo nějakým způsobem na zřetel názory občanů při rozhodování o investicích? Jeví se participativní rozpočet jako úspěšný?**

Každé dva roky děláme anketu, letos jsme v nouzovém stavu udělali digitální hlasování přes mobilní telefon, protože nešlo uspořádat referendum. Investiční akce vyplývají i z anket. např. letošní stavba multifunkčního hřiště. Participativní rozpočet byl vloni poprvé, zatím jsme vítězné návrhy nezrealizovali, ale samozřejmě k tomu dojde.

- **Jaký má obec výhled do budoucna? Kam budou směřovat budoucí investice?**

Pozemky, fond obnovy.

- **Jak vnímáte blízkost hl. m. Prahy? Co to pro obec znamená? Co to obci přináší?**

Udržet spolkový a kulturní život je těžší. Ale všichni mají díky Praze práci, mají blízko do škol, dobrá je dopravní obslužnost.

- **Jaký je vztah obce (vedení, obyvatel) s Petrem Svobodou?**

Majetkoprávní vypořádání s restituentem trvalo velmi dlouho, ale je hotové. Pan Svoboda vlastní v obci velké množství nemovitostí a obec se s ním setkává často – je účastníkem velkého množství řízení (územních, stavebních, pozemkové úpravy, územní plán apod.). Vše řešíme na pravidelných schůzkách obec a p. Svobody.

- **Jaký význam má pro obec skládka komunálního odpadu?**

Je to majoritní příjem do obecního rozpočtu. Občané jsou zvýhodněni při ukládání odpadu. Díky skládce můžou čerpat různé finanční příspěvky od obce (na jímání dešťové vody, na výsadbu stromů, na zhodnocení domu ekologickými opatřeními, na služby pro seniory, na pobyty dětí a vzdělávání studentů).

8.2.4 Rozhovor se zastupitelem obce Úholičky (Pavel Soper)

- **Kdo a jak sestavuje volební kandidátky?**

Zatím jsem jako stávající zastupitel za naše sdružení inicioval vznik kandidátek já. Dojde k setkání sympatizantů, na kterém se domluvíme, zda má opakovaná kandidatura smysl, kdo je ochoten být na volitelném místě, kdo je ochoten podpořit kandidátku tím, že ji bude jistit ze „zadních pozic“ a kdo chce být jen tichým podporovatelem. Zatím nedošlo k situaci, že by se do čela dralo více lidí, takže nemuselo docházet k žádnému výběru.

- **Jak velké jsou investice do volební kampaně?**

Nicotné, v podstatě to, co vybereme mezi sebou a tisk materiálů a prezentaci. Řádově 5-10 tisíc Kč

- **Má volební kampaň velký význam?**

To je těžko měřitelné, ale spíše ne. Naposledy jsme se snažili přijít s novými nápady, abychom přesvědčili prvovoliče a nevoliče. Možná se to v jednotkách podařilo, ale většinou se v prostředí, kde se známe volí spíše podle osobních sympatií. Je spíše důležité dlouhodobě být vidět jako organizátor společenských akcí než se zaměřit jen na kampaň.

- **Panuje mezi jednotlivými stranami velká rivalita?**

V poslední době se proti sobě zásadně nevymezujeme. Ve straně paní starostky je ona naprosto dominantní. Jelikož se nám s ní celkem daří vycházet, nesnažíme se vztahy ani před volbami zásadně vyostřovat. Spíše přicházet s novými nápady. Jsou samozřejmě výjimky spíše na rovině osobních výpadů.

- **Při rozhodování se zastupitelstvo spíše shoduje, či jsou rozličné názory?**

V tomto bodě musím ocenit snahu o dosažení konsenzu. U většiny věcí hledáme cestu, na které se shodneme. Opět výjimky potvrzují pravidlo.

- **Kdo přichází s návrhy na investice v obci?**

Ve většině případů starostka nebo někdo jiný ze zastupitelů. Občas jsou tyto návrhy ovlivněné požadavky občanů. Projekt participativního rozpočtu, který probíhá druhým rokem má umožnit občanům, aby více sami přinášeli vlastní nápady a zajímali se více o dění v obci.

- **Jak vnímáte starostku obce?**

Jako pracovitou političku, která se ráda spoléhá sama na sebe a velmi jí záleží na tom, aby byla vnímána jako úspěšná. Proto někdy iniciuje aktivity, které bych neoznačil za vysloveně prospěšné. Někdy je méně více, zbývá pak víc času věci důsledněji promýšlet. Ale jinak u mě převažuje pozitivní hodnocení

- Jaký je vztah obce (vedení, obyvatel) s Petrem Svobodou?**

Po bouřlivém období nastala doba racionálních vztahů. Vztah bude vždy poněkud komplikovaný. Pan Svoboda je vlastníkem většiny pozemků v obci a naše zájmy se zákonitě musí občas střetávat. Nezbyvá než hledat dohodu. Ta se někdy hledá snáze, někdy složitěji, ale je dobré že se tak děje a že současná komunikace je poměrně intenzivní a nezatížená minulostí.
- Jaký význam má pro obec skládka komunálního odpadu?**

Veliký v tom, že na jednu stranu nás určitým způsobem obtěžuje, což někdo vnímá více, někdo méně. Na druhou stranu zbavuje obec existenčních problémů. Máme dost prostředků na investice, což nám pomáhá i při získávání dotací tam, kde je nutný určitý investiční podíl obce. Máme vybudovanou i solidní finanční rezervu a otázka, co s ní, se stává zásadním předmětem obecních debat.
- Jaký má obec výhled do budoucna? Kam budou směřovat budoucí investice?**

Viz předchozí otázka. Za naše sdružení bych byl rád, pokud by se našel projekt, který povede k posílení energetické soběstačnosti obce a k jejímu ekologickému provozu. Ovšem v tuto chvíli není na takovém projektu shoda, a proto se spíše hledají cesty běžného investování do různých typů produktů, tak aby zbyly prostředky pro budoucnost. Pokud jde o bezprostřední stavební projekty, které máme ještě v plánu, budeme budovat víceúčelové sportovní hřiště, musíme zajistit odkanalizování zbytku obce vyřešit modernizaci jedné ulice. Pokud by se nám podařilo najít vhodný objekt, rádi bychom také vybudovali určitou formu bydlení pro seniory.
- Jakou roli hraje politická příslušnost při rozhodování o zásadních věcech v obci?**

Pokud myslíte politickou příslušnost v rámci volebních stran, pak je zřejmé, že starostka více důvěřuje vlastním zastupitelům. Ale v zásadních věcech se snaží dosáhnout konsenzu i s námi ostatními. Jinak politická příslušnost obecně nemá žádný význam. Téměř všichni jsme nestraníci a vyšší, než obecní politika není předmětem žádných diskuzí ani sporů
- Jak vnímáte vztah mezi obcí Úholičky a obcí Únětice? Řeší Úholičky s obcí Únětice např. nějaký společný problém či nějaký společný investiční projekt?**

Vztah vidím, jako víceméně bezproblémový. Pokud jde o společné projekty, tam to poněkud vázne. Z Únětic jsem zaznamenal určitý podnět na účast Úholiček na projektu společné školy. To ale u nás nenašlo dostatečnou podporu. Obecně z důvodu blízkosti Roztok a Prahy vyplývá nedůvěra v to, že by rodiče v Úholičkách byli ochotni

posílat děti do takového typu školy. Únětice také před časem žádali o poskytnutí určité půjčky, ale i z toho sešlo. Alespoň nás teď spojuje nová polní cesta.

- **Jak vnímáte blízkost hl. m. Prahy? Co to pro obec znamená? Co to obci přináší?**
Obec v takové blízkosti velkoměsta je vždy trochu předměstím. Drtivá většina občanů tam jezdí za studiem a prací a samozřejmě pak využívají i možností kulturního, společenského či sportovního vyžití, který Praha nabízí. To poněkud omezuje zájem o podobné akce konané u nás. Na druhou stranu mám v poslední době pocit, že se u části občanů daří povzbuzovat pocit přináležitosti k obci a zájem o obecní akce. Byl bych rád, aby se zapojovalo ještě více lidí, ale i tak musím přiznat, že v posledních několika letech obec viditelně ožila. S ohledem na blízkost Prahy se i zvětšil zájem turistů, který zatím není vysloveně obtěžující, naopak pomáhá přežít místní hospodě a obchodu.